

-3.-

Joh. Jac. Hömén.

N° 6.

3. 4.

Niclas A. Elsiebjörns

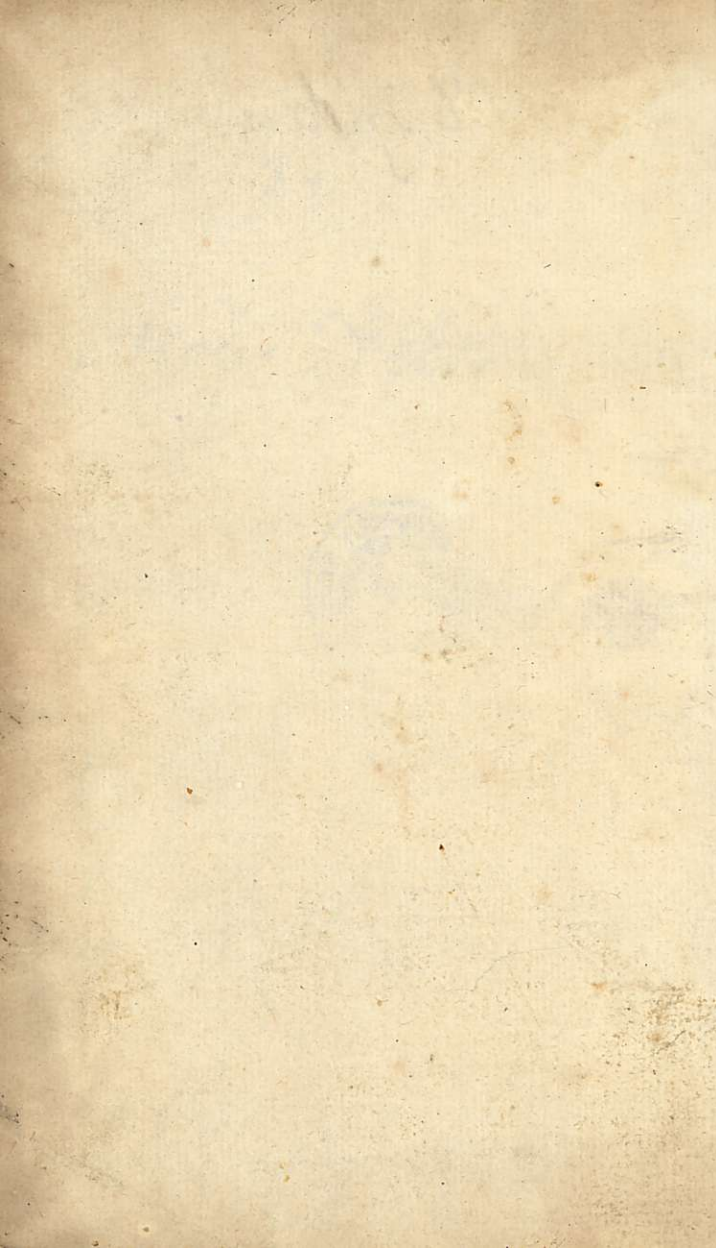
5 + 2000
1777

Pils Gylde

~~Small~~

~~Small~~

Small

N *R*
Härfwärdige
Sändelser

På
En färd Resa i några Landskaper,
Näml. i det

Wendeliga Sten-Riket,

Nees Härt-Riket *Gylde*

Och
Djur-Riket,

Förekomne

Uti Inbyggarens allmänna lefnad

Och i synnerhet

Deras, som äro lefwande Stenar, Fruk-
tbarande Trån och de Rätte Får, som
följa Lambert efter, ehwart det går.

Upp. B. 14: 1, 4.

Enfaldigt upptecknade

Uf

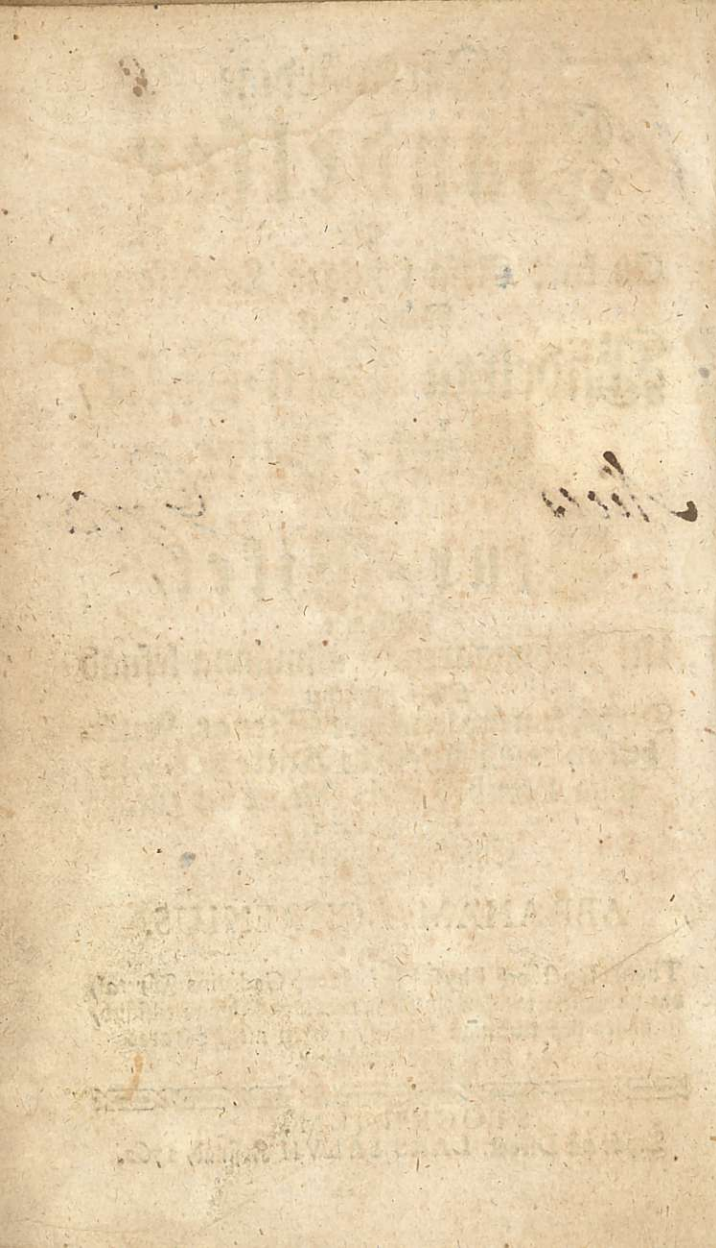
ABRAHAM ACHRENIUS.

Med

Theol. Doct. och Phys. Prof. Jacob Gadolins Företal,
om naturliga orsaken til Christendomens swaga tilstånd,
några des tillfälliga hinder, och en nitist Lärares
bekommer därefter.

STOCKHOLM,

Tryckt på Direct. LARS SALVII Rosinad, 1762.

Söretal.

At Christendomen nu för tiden är uti förfallit tilstånd, det är en sanning, som mera allmänt med munnen plågar omtalas, än i hjärtat widkännas. Då Christi Heliga Evangelium begynte predikas Hedningom, så wäl som Judomen, kallade de sig Christne, hwilka Evangelii predikan anammade, til at komma ifrån mörksens wäldighet uti Christi GUDS Sons Rike, och sinna förlofning genom Hans blod, nämliga syndernas förlåtelse. De trodde på Christum, såsom den där försonat dem med GUD, på det Han dem, som fordom warit siender i sinnet med onda gärningar, skulle ställa heliga och ostraffeliga och obesmittade i GUDS åsyn, samt göra dem beqwäma til at delaktige wara i de Heligas arfwedel. De bewiste med detta Namnet, at de woro å ena sidan friade ifrån gamla Testamentets Ceremoniers twång, och å den andra sidan skilde ifrån Hedningarna, hwilka uti syndenes mörka tråldom offrade den ofönda Gudenom. Ap. G. 11: 26. 17: 23. Men går det nu så til, at största delen af Christen-

heten allenast i utvärtes mätto förrättar sin Gudstjenst med därwid öfliga ceremonier, och at de däremot äro altför få, hwilka icke lefwa sig sjelfwom, utan Honom, som för dem dödd och upståndnen är, 2 Cor. 5: 15. försaka alla ogudaktighet och werdlig lusta, beslita sig om goda gärningar, och wänta det saliga hoppet och den stora GUDS och wår Frälsares Jesu Christi härliga uppenbarelse. Tit. 2: 13, jag säger: om nu så går til, mon icke häraf då följer, at Christendomen är i et förfallit tilstånd? och än mera om så är, at många uti Christenheten förakta Propheternas witnessbörd och neka Evangelii sanning; monne icke Christendomen i samma mon är icke allenast förfallen, utan ock förbytt i Hedendom?

Ut dese frågor äro af yttersta wigt, därom bör ingen twifla. Icke lärer det eller felas, at ju många finnas, hwilka så wäl ofunnoge om människo-slågtets art och den högd, hwartil Christendomen här i werlden kan förmodas blifwa befodrad, såsom ock intagne af ofkåligt misnöje samt omildhet eller ock bitterhet emot sin Nasta, äro benägne nog, at i gemen tilwita androm försumlighet i Christendomen; emedan de utan möda se grandet uti sin Broders öga, ehuru de icke se bjälken uti sitt eget öga; men en sådan flagan öfwer Christendomens förfall, ländet dock icke til des uprättelse. Därföre om någon wil hafwa nit om sanningen, om GUDS ära och om människo-slågtets wälfärd, så måste han lära kän-

Företal.

na sig sielf och beflitta sig om Christeliga dygder: han bör ock lära känna hela slägtets beskaffenhet och Christendomens möjliga werkan uti människliga Samhällen; och häraf följer klarligen, at om någon undersökning är swår, så är wisserligen denne, at rätteligen lära känna Christendomens tilstånd, den aldrastwåraste.

Så obetänksamt det wore, at uti et kårt Företal wilja afhandla, huru människor af åtskilliga begrep kunde här om fullkomligen underwisas, så tillåteligt lærer det wara, at likwål tilfälligt wis nämna något, ehuru otillräckeligt det ock wara må.

Såsom den där känner Auctorens Herr Ryrkoherden Achrenii upriktiga nit om den sanna Christendomens uprätthållande, samt föreställer mig de swåra frestelser, hwarigenom GUD Honom underligen fördt hafwer, såsom Honom påkomme, på det Han i denna onda tiden et så mycket kraftigare wittnesbörd om GUDS Råd i Christo Jesu bära skulle, har jag icke kunnat underlåta, at wid detta tilfalle där om intyga. Men i stället för at berättat hwad som i den delen wedersfarits Herr Auctoren enskildt, wil jag först i gemen beskrifwa den rätta naturliga orsaken til Christendomens swaga tilstånd, såsom ländande til uplysning af förbemålte frågor. Därefter skal anföras, huru som någre beshynnerlige tilfällige hinder kunna läggas i wägen för Christendomen och des tilwärt, och huru en nitisk

) 3

H. Er.

Företal.

Herrans Tjänare deraf måst uplifwas, at med fördubblad sorgfäll ghet gräfwa, plantera, ympa och watna uti Herrans Vingård. Därefter skal jag til et slut yttra mig om detta Herr Auctorens litsla arbete.

Uf et spädt ämne eller frö wåra alla människor til den skapnad, som deras egit slägte tillkommer, utan at de sjelfwe weta deraf eller därtill något bidraga; och häruti är människan lik gräs på marken och trån i skogen. Så födas och människorne fram ur sitt moders lif, andas med sin näsa, taga til sig föda, mogna til sin wiða storlek, fortplanta sit slägte, taga af eller åldras, och omsider dö bårt; och i alt detta äro de alsintet skilde ifrån oskälige djur. Wårter på marken trifwas af sin egen art, och de oskälige djuren uti sin lefnad liksom följa en wiß wana; bågges deras slägten äga således bestånd uti en fast förunderlig ordning; men människan däremot, som med förnuft och fri wilja begåfwad är, tarfwar styrelse, hwarförutan hannes slägte icke kan hafwa någon trefnad.

Swad styrelsen widkommer, så är til märkande, at äfwen sådane djur, som af naturen arge äro, såsom Lejon, Björnar, Hundar &c. låta tåmja sig, enär de af människor ifrån späda åldren med äga wånjas til lydna, så at man sällan hört, det någre sådane djur rest sig emot den, som dem fordrar och sköter. Deffe och än mera de, hwilka en spaka-
re

Företal.

re natur äga, låta altså sig regeras och styras utaf människor, hwilka dem föda. Men människan sjelf, som med långt ömare sorgfällighet upfostras, finnes ganska sällan lydlig och tacksam emot föräldrar, Öfwerhet och wälgärningsmän; ja, hon är olydig emot GUD sjelf, som likwäl på så obegripeligt sätt mildeligen förlånar både lif och uppehälle. Detta intygar en lång förfarenhet af lika ålder med hela werlden. Adams olydna förorsakade hela släktets fall, och alt ifrån den tiden har den fördärfwade människan illfånats, at efter sitt eget sinne regera sig sjelf: intagen af egenwilig regeringslystna nöjes människan icke därmed, at hon wandrar sin egen wäg, utan hon använder ock sin yttersta förmåga, at äfwen styra eller förföra andra människor til at mätta hannes begärelser.

Hwar och en människa, som til et ögnablet kan dämpa sina otanda begär, måste dock ögonstänligen finna, at alt hwad den naturlige Lagen, så wäl som GUDS heliga ord af människorna kräfwer, det är sådant, som både i lekamlig och andelig mätto ostridigt befordrar människo-släktets sanskyldiga bästa; ja hon kan likasom med händern taga därpå, at människornas däremot stridande begärelser leda gerad til människo-släktets fördärfwelse.

Jag anmärker härwid, at såsom människan är Gudi den aldrasfullkomligaste wördnadskyldig, och bör med så mycket mera nöje uti

Företal.

alt sitt företagande hafwa GUD för ögonen, som at hon just därigenom endast kan åtnå sin högsta salighet; så synes häraf tydeligen, at det wi kalle lefwa Gudeliga eller wara Gudsfruktig, det är, at göra eller låta, af de skäl eller motiver, som äro grundade på GUDS kännedom, Hans wilja eller egenskaper; och det wi däremot kalle lefwa ogudaktigt eller synda, det är, at uti görande eller låtande icke taga skäl eller motiver grundade på GUDS kännedom; och häraf följer, at hwart och et görande eller låtande, som Gud befalt, antingen uti det uppenbarade Ordet eller uti den skapade Naturen, alltid är ogudaktigt eller synd, om den det förrättar, icke tager därtill skäl, grundadt på GUDS kännedom. Til exempel: at bewista allmänna Gudstjensten, det kräfwer GUDS kännedom, det är ock en gudelig gärning, om det sker af det skäl, at människan må utgjuta sitt hjärta til GUDS namns pris, tacka och bedja Gud; men det är en synd, om det icke sker af et sådant skäl, och ho skulle wäl neka, at det ju är ogudaktigt, at bewista Gudstjensten, utan at wilja wördsamligen tänka på GUD; och än mera, sker det af något därtill kommande skäl, som för sig allena är emot GUDS wilja, såsom at uti en talrikare samling af Folk, finna tillfälle, at med ögonen öfwa otukt, så är det en dubbel, eller om dess storlek än nogare granskas, en mångfaldig synd. Item, at et wittne för Domstolen skal wittna sanningen, det grundas på GUDS kännedom; sker det nu af det skäl, at GUD

är

Företal.

är sanningenes GUD, och at ofanning strider emot samwetet, emot Samhällets bestånd och emot all GUDS ordning i Naturen, så är det et Gudeligt vittnesmål; men om det icke sker af skäl, grundadt på GUDS kannedom, utan likasom oförwarandes eller af en naturlig bekymmerlös het, emedan det är minsta mödan at bekänna sanningen, så är gärningen syndig; och om det sker af tilkommande lastbara skäl, såsom för mutor, så är gärningen en mångfaldig synd. Här af är klart, huru som en människa kan föra et syndigt, ogudaktigt eller Gudlöst lefwerne, äfwen i de stycken, som för människors ögon skaffa hånne det fagraaste anseende af Guds fuktan.

Låt oss nu besinna, hwarutaf människans så besynnerliga lystnad at styra sig sielf, utan affeende på GUDS ordning, må härröra. Den måste komma af et oförståndigt högmöd och hemligt mistroende til GUD.

Uti den allmänna sammanlesnaden, äro människorne twungne, at hysa något mistroende til hwarannan. De strånga Lagar, som innom Samhället äro gällande, bewisa, at list och bedrägeri är gängse; ty Lagarne gå där på ut, at wärja den ena människan emot den andras ilgrep; och ondskan tränger sig likwäl ofta så långt, at de starkaste Samhället omsider blifwit antingen med uppenbar wäld skakade och förstörde, eller ock genom lönlige ränker undergräfne och nedfällte. Igenom GUDS nåd finnas wäl många människor, som låta

Företal.

den Helige Ande regera sig, at i Gudsfruktan öfwa upriktig kärlek emot sin Nästa; men de trognas Församling är dock öfynlig för människors ögon, äfwen som icke eller de wanartige uti sitt ämne, utan innom sitt bröst, bära sitt brännemärke. Imedlertid måste mänskorne, hwar och en efter sina omständigheter, til säkerhet för sin timmeliga wälfärd, dageligen öfwa sin försigtighet uti mistroende emot hwarannan; och häraf upkommer en stark wana, som förhårdar de wildtsinnade, at uti deras mistroende til GUD liksåledes framfara, hwartil de igenom sitt naturliga högmod defutom bögde äro.

Om man härwid undantager några uppenbara Atheister, hwilka af hela det öfriga mänsklo-slågtet, och däribland äfwen af odygdigé sällar, blifwit aktade såsom Naturens wanskapeligaste misfoster; så fattar wäl människan icke detta sitt mistroende til GUD igenom någon tydelig raisonnement, eller öfwerläggning, eller igenom sitt samvetes beslut; ty Naturens ljus och kunskapen om GUD är hos hånne klarare, än at det således ske kunde; men det sker af en besynnerlig slags wana, under det människan uti sin wandel helt oförmärkt fäster hela sitt hjärta wid det förgångeliga, som nu förnöjer hånnes ögon, retar hånnes ärelystnad och kittlar hånnes sinnen. Howet icke, huru människan regeras af det wi kalle wana? Wanan är uti människans själ en benägenhet och färdighet, at så fort tilfalle

np

Företal.

yppas, utan tvechogsenhet och utan nytt efter-sinnande werkställa sådana gärningar, som hon ofta gångor tilförene öfwat. Människan, som et förnuftigt wäsende, bör alltid besinna hwad hon gör; därföre är wanan icke någon anständig princip eller grund för människor at påbygga; och ju flere wanor en människa drifwes utaf, desto mera är hon bleswen fåaktig; ty få eller ofskälige djur tilkommer det allena, at lefwa utan estersinnande. Men synda-wanan hos människan är af en synnerlig art, wida skild ifrån andra wanor; hon hwarcken tillåter estersinnande, icke eller behöfwer at upöfwas. Det är förut anmärkt, at synda, det är, at å sido sätta GUDS kändedom. Däremot härflyter gudaktigheten af en lefwande ihogkomst af GUDS wilja. Alltså är gudaktigheten hos människan en påkommande ting, som igenom öfning winnes, eller hwartil människan likasom af et rått ämne upodlas; men synden är sjelfskrefwen uti människans natur, och bör igenom gudaktighets öfning utrotas.

Synda-wanans styrka består alltså däruti, at qwäfia all tanka och ihogkomst af GUD, GUDS Lag och Christelig kärlek. Människan, som icke detta besinnar, förwillas så mycket längre ifrån Gudaktigheten, som at synda-wanan äfwen kan besticka sig under gärningar, hwilka efter utwärtens utseende äro enlige med GUDS Lag.

Företal.

Det borde väl en människa medelst händens upfostring, och därmed förknippad underwisning, afhållas ifrån denna usla belågenhet, hwaruti hon så lätteligen sänkes igenom sin fördärfwade danelse; men onda trån bära onda frukter, ty willa stammar måste skaras och ympas, om där af skal wåra smaklig och god frukt. Det är en nödwändighet, at barn skola underwisas, at med munnen bekänna sin Christendom; men om förälldrar, eller de som stafs wa för ungdomen, at man skal älska GUD öfwer all ting, och sin Nåsta som sig sjelf, såsom ock, at man skal taga korbet på sig och följa Jesum; om de, säger jag, sjelfwe uppenbarligen misbruka GUDS namn, öfwa falskhet emot wänner och wäld emot okända, hwad kraft skal då underwisningen hafwa på barnens hjärtan? Om stryf och ris slitande brukas i skället för förnuftiga skal och lefwande efterdomen, blir icke då människans upfostran lik willdjurs tåmjande? och må icke dese lika orsaker göra en lika werkan? Om twetydiga biskal öfwer sin rätta halt uphöjes til at göra desto djupare intryck uti wera sinnen, til exempel: om heder och anseende, wålmåga och rikedom, nöje och wållust, föreställas såsom säkra belöningar för dygd; monne en sådan underwisning uplyser förståndet och böjer wiljan at efterfölja Frälsarens Jesu eller Helgonens efterdomen? eller monne icke ungdomen där af ledas twärt af ifrån Christendomens rätta art? må icke hjärtat därigenom hålles tillbaka ifrån det himmelska, at blifwa nedtryckt i det jordiska?

Företal.

ska? Monne icke människan då formeras til et willdjur? En Hingst lefwer ju äfwen på samma sätt, likasom wore han upfostrad med den underwising, at riswa och swälja fett gräs, på det han må warda stark och gnägga högt; och at wäldeligen jaga sina jämlikar ifrån hopen, på det han däröfwer allena herrska må.

Således wandrar mången människa hela sin lifstid denna werldenes wäg uti en angenäm säkerhet; hon inbillar sig, at hon ingalunda ledes af någon synda-wana; emedan hon aldrig wetandes och wiljandes besluttit, at öfwa sig i syndigt lefwerne: hon blir förhårad, at alt framgent lefwa utan GUD i werldene: och Gudi flagadt! Hon tror sig wara en rättkaffens Christen, ehuru hon aldrig kändt syndenes tyngd, än mindre GUDS wederaweckande nåd i sin själ. En Apinia är ful och stygg at se på, just därföre, at hon til kroppens gestalt liknar människan; mycket mera är den människan wederstyggelig, som således huser de oförnuftiga djurens art, just därföre, at hon liknar en Ledamot af Christna Församlingen.

Et sådant Christendomens förfall är både stort och beflageligt; men det är likwäl icke den högsta grad där af, som jag hittils beskriwit; ty sådane förkjuste syndare bekänna dock Christendomen med munnen: i sjelswa werket wårdslösas de wäl därmed; men i sina tankar och samweten bestrida de dock icke tydeligen des
sam

fanning eller trovärdighet: ja, de smickra sig med et blindt, eller rättare sagt, oförståndigt, ogrundadt och förvåndt hopp om någon salighet i Christo, och således är hos dem änu någon skugga af Christendom. Men ty wår! det gifwes en fast högre grad af Christendomens förfall inom Christenheten, hvars orsak är swårare at beskrifwa; emedan den samma tyckes wara aldeles onaturlig.

Innom Christenheten finnas de, hwilka med berådt mod förneka Christendomen, formerandes sig någon slags Religion, hwar och en efter sina så kallade fria tankar. Därwid de inga andra grunder antaga, än sådana, som äfwen inom hedendomen gillas plåga. Om dem wil jag allenast med få ord anmärka, at ehuru de icke begripa, huru all ting uti werldsbbyggna den så härliga tilgår, och än mindre förstå hwad dem hända kan efter döden, då de icke finna för sig annat än den ofända ewighetens bottenlösa försträckeliga Haf; så äro de dock förmätne nog, at uti dumma ste förtwiflan och utan något annat, säkrare förslag til sin trefnad i ewigheten, låta det komma därpå an. De nödgas bekänna, at GUDS Heliga Ord lägger för deras ögon den aldrasörnuftigaste Sedolära, noga öfwerensstämande just med de affigter, som Skaparen uti Naturen utpekaf; men de inbilla sig, at Skaparen icke skal kunnat om människo-slågtets wäl i det tilkommande lifwet foga sådana anstalter, som hwarken äro lämpade efter deras begrep, icke eller

kun-

kunna vinna deras bifall. De förmena altså den Heliga Historien en sådan trovärdighet, som de tillägga alla profane Historie-scribenter. Hela den Judiska, så väl som den Christna Församlingens witsord, är i deras upblåsta sinne oändeligen mindre, än et ojäfwigt wittnes utsago för en Domstol. Frälsarens, Hans Lärjungars och alla Heliga Martyrers framhårdade bekännelser, och lidande, anse de såsom werkan af en epidemisk sjukdom. Kårt sagt, de blygas wid den korsfästa Jesum och Hans Ord; wid dem skal och Människones Son blygas när Han kommer i sinns Faders härlighet med de Heliga Änglar. Marc. 8: 38.

Härwid anmärkes, at tydeliga afmålingar af dylika ämnen, som här kärteligen och enfaldeligen omrörde äro, igenom GUDS nåd, kunna åtminstone icke alltid wara utan helsosam werkan, at göra en Gudlös lefnad obehagelig: at uplysa förblindade ögon til at se Christendomens förfall, och at upwäcka säkra syndare til bättring. I synnerhet är härwid nödigt, at en Lärare, som wil fria en syndaträl ur dess bojor, icke gerad må antasta honom för dess swåraste laster. Ty en människas swåraste laster härflyta af dess herrskande begärelse, hwilken begärelse härflyter af dess personliga egenkärlek; men egenkärleken gör, at hwar och en tycker sin wäg rättan wara. Därföre såsom det är owisst och fruktlöst, at bröstganges wederslägga en människas herrskan-

skande begär; så är det ock owist och fruktlöst, at wilja omwända en hårdad syndare igenom des swåraste lasters gerada wederläggning. GUDS Ande sjelf uti den Heliga Skrift lampa sig efter människans swaghet; därföre låter ock en Christlig Lärare, hwilken bör wara wis på det goda, en sådan människa för et ögnableck likasom glömma bårt sig sjelf; Han leder hannes eftertänka först på andra människor, hwilkas gudlöshet hon benågit ogillar; sedan på hela människo-slågtets fördärf i gemen, at hon må inhämta en fullkomlig öfwerlygelse därom; och således banar han sig wäg, at komma til sådana tillämpningar, som syndaren i sitt samwete icke må afslå.

Förrån jag nu kan skrifa til de besynnerga tillfälliga hinder, som kunna läggas i wägen för Christendomens förkofran, bör jag med få ord nämna något i gemen om sättet, at igenom Evangelii predikan wid magt hålla eller utwidga Christendomen.

Det åligger hela Christenheten, at leda Hedendomen ur sitt mörker til den oförgångeliga GUDS saliggörande kannedom; i följe hwaraf åfwen nu för tiden åtskillige Missionarier til Hedningar affärdade blifwa. Men innom sig åger hwart och et Christeligt Samhälle, at enligt GUDS ord och den naturliga Lagen, därom stadga, huru läran i sin renhet bibehållas, samt til Christendomens förkofran drifwas skal.

Företal.

Förvaltningen här af är Prediko-Ämbets egen skyldighet. Frälsaren, som sin församling dyrt köpt hafwer, Han har sjelf gifwit sina tjenare både löse- och binde-nyckelen, samt befalt dem, at utdela sina Sacramenter. Prästens läppar skola bewara lärorna, at man må befråga Lagen af hans mun: ty han är Herrens Zebaoths sändningebod. Mal. 2: 7. 2 Cor. 5: 20.

Därjämte är det med GUDS uttryckliga ord och Christendomens natur enligt, at alle rättskaffens Christne i gemen och hwar och en i synnerhet, skola med exempel och råd uprätta, styrka och wägleda sin Nästa, at uti enfaldighet och GUDS renhet wandra i werldene. Ty midt ibland det wanartiga och wrånga slägtet böra GUDS barn lysa såsom ljus i werldene. Philip. 2: 15. och ingen uptänder et ljus och skyler det under något kar, eller sätter under bänken: utan sätter det på ljusastakan, at de som ingå, skola få se ljuset Luc. 8: 16. Det heliga folket, de utkorade främlingar skola kungöra Hans dygd, som dem kallat hafwer af mörkret, til sitt underliga ljus: de skola föra en god umgängelse ibland Hedningarna; ty så är GUDS wilje, at de med goda gärningar skola igenstoppa munnen af de galna och oförståndiga människor 1. Pet. 2: 12. 15. Frälsaren säger om alla människor i gemen, både onda och goda, at hwaraf hjärtat fullt är, det talar munnen af Luc. 6: 45. Och såll är den, som hafwer lust i Herrens Lag

)(

Lag

Företal.

Lag, och talar om Hans Lag både natt och dag. Psalm. 1: 2. St. Paulus befaller: Dricker eder icke druckne af win, af hwilko et offickeligt wäsende kommer: utan upfyllas af den Helga Anda; talandes emellan eder i psalmer och låssånger, och andeliga wisor. Alltid tacksjändes Gudi och Fadrenom för hwar man, uti wärs Herras Jesu Christi namn. Ephes. 5: 18, 19, 20. De som äro fulle af godhet, upfylte med all kunskap, förmå förmana hwar den andra Rom. 15: 14. Förmaner eder inbördes och upbygger hwar den andra, såsom i och gören, i Thess. 5: 11. Wisserligen är en sann Christen icke kallsinig uti umgängelsen; hans tro och kärlek måste wara brinnande af en helig åtra at uptända flera. Hans ögon flyta med watten, at man icke håller GUDS Lag. Psalm. 119: 136. Han är redebogen, at swara hwarjom och enom, som begärer skäl til det hopp, som i honom är. 1 Pet. 3: 15. Han är upmärksam öfwer dem, som ej lyda hellosam lärdom; dock håller han dem icke såsom owänner: utan förmanar dem såsom bröder 2 Thess. 3: 14, 15. Han fullgör en sådan Christendoms plikt med desto större nit, ju mera han wördar sin Frälsares alfwersama åtwarning: hwilken som icke är med mig, han är emot mig, och hwilken, som icke församlar han förskingrar. Matth. 12: 30.

Häraf synes, hurusom där ligger mycken magt uppå, i anseende til Christendomens flor eller förfall, at, igenom hellosama stadgar

Företal.

gar och författningar, Gudaktigheten uti enskildt och allmän lefnad inom Samhället gillas och främjas; men ogudaktigheten däremot ogillas och afböjes.

Om nu sådane innom Samhället gällande stadgar äro fullkomligen väl träffade; så måste deras werkan uppylla ändamålet; Christelig tro och kärlek måste då grönka i Församlingen. Men tvärtom finnes Christendomen i et förfallit tillstånd; så må väl där af slutas, antingen, at de antagne stadgar äro illa afpassade, eller ock at människorne hunnit til en större grad af arghet, än at den med någre förordningar kunde dämpas. Allt hwad människor stadga, det kan icke wara utan någon ofullkomlighet och misbruk; sådant öde hafwa alle gamle Stadgar i gemen haft, det samma händer ock de nya. Där fordras altså mycken omhugsan til, och bör icke ske utan trängande nöd, at i så öma mål göra några ändringar. Sådan försigtighet bör dock icke drifwas för högt, så at hufwudmålet, som är Christendomen eller des tilwärt, må löpa fara at förloras. När misbruken af gamla stadgar blifwa många och synbara, då blir hög tid at widtaga och försöka några ändringar.

Hwar och en Christen skal göra Gudi räkenskap för sig sjelf, Rom. 14: 12; men en Lärare, som af Gudi är satt til wäktare öfwer Församlingen, skal ock göra räkenskap för de Nålar, som honom anförtrodde äro, Ebr. 13. 17.

Företal.

Om en Herde har 100 får, och et af dem fore wildt; låter han icke de 99 på bärigen, och går bårt och söker efter det, som bårto är, til deß han finner det. Luc. 15: 4. Om en själa-herde icke gör den ogudaktiga förwaring på GUDs wågnar; at taga sig wara för sitt ogudaktiga wåsende, så skal den ogudaktige dö för sina synder skul, men hans blod wil GUD kräfia utu Lärarens hand. Hesek. 3: 18. Här-af följer, at en själa-herde, som så swårt ansvar underkastad är, bör högeligen beflita sig om, at noga känna Christendomens tilstånd i sin Församling.

Alt rätteligen döma om folkets Christendom, därtil fordras en granlaga warsamhet; man kan därwid mistaga sig på två sidor. Propheten Elia hade nit om HERRAN GUD Zebaoth; men felade, i det han trodde sig wara allena igenblefwen af dem, som icke hade öfwergiftwit HERRANS förbund; ty GUD hade bewarat 7000 i Israel, som sin knå för Baal icke bögt. 1 Kon. 19: 18. Däremot är de ogudaktigas ständiga påstående, hwilka en falsk Gudstienst lära: det står wäl til, det står wäl til; och det står dock icke wäl til Jer. 6: 14. När de säkre syndare warda säjande: det är frid och all ting utan fara; då skal dem hasteligt fördärf öfwerkomma, likasom födslopinan qwinnone påkommer, som hafwandes är, och de skola icke kunna undfly. 1 Thess. 5: 3.

Det

Företal.

Det misstag, som härstyter af illa afmått nitälskan, är wäl i wårt kära Fädernesland mindre skadeligt; emedan Själaförjare icke kunna göra annat bruk där af, än at så mycket ifrigare med lärdom straffa, truga och förmana sina Åhörare. Men däremot om Läraren brister i waksamhet, om han i stället för at upwäckta syndare, lägger mjuka hyenden under de softwande; så fördärffwar han de själar, för hwilka Christus hafwer döden lidit, och drager på sig förbannelse, såsom den där gör Herrens werk försummeliga.

Är nu en Själaförjare sielf af GUDS ord uplyst, så at han icke allenast med sitt minne fattat et Historiskt begrep om salighetenes ordning, utan ock undfått nådenes fullhet, och är worden lydig af hjärtat uti den lärdoms eftersyn, som han är gifwen til. Rom. 6: 17. Är han därhos uti umgängelsen med sina åhörare upmärksam öfwer de mångfaldiga omständigheter, som i dageliga lefwernet förefalla; så kan wäl, genom GUDS nåd, honom icke trynta nödigt ljus, at rätteligen använda och låmpa sitt ämbete Christendomen til förmon. Så kunna ock sådane mål förekomma, hwar af han både om Christendomens förfall, som ock om orsakerna därtill, i en eller annan måtto, tillförlitligen nog döma må. Det kan förekomma, at folket i gemen icke flitigt bewistar den allmänna Gudstjensten: at större delen af Sabbathen uppenbarligen ohelgas, af de äldre med werdsligt arbete, eller det, som än

wärre är, med fulleri, swordom och kif, af ungdomen med spel och dans, som medförer oflykt omgånge, så wida föräldrarne och husbondfolket lämna de unga i sitt sjelfswäld: at Herrans hwilodagar förwandlas i resedagar eller användas til de så kallade wiliten, hwilka icke sällan gå därpå ut, at tadelsjuke människor, under wänskaps sken, uppsnappa sina grannars hemseder, tal eller utlätelser, och med sina egna tilläggningar dem utsprida, hwaraf mistroende och osämja födes, kärlek och upriktighet qwäfjes: at det icke wil hållas för lastbart, at igenom dobbleri och grofwa fortspel slå under sig sin Nästas egendom och försätta hans hus uti elände, eller at med onda efterdomen styrka andra därtill: at penighet hos hjonelag tager öfwerhanden, eller ock, at det hålles för galanteri, tillätelig höflighet, som åtminstone i hemlighet berömmes, at man och hustru äro ense däröf, at hwar för sig öfwa hordom: at barnen ofärligen förskjuta sina fatiga och bräckliga Föräldrar ifrån sig: at tjenstefolket, så igenom husbonde-folkets smickrande, läckande och tubbande, som deß egen wanart, öfweralt är spotiskt och motsträfwigt, och så vidare. Om alt sådant är til någon del wid Domstolarne bewist, och til endel så landtkunnigt, at ingen däröf twifla kan, men i synnerhet för en upmärksam Lärars ögon uppenbart; hwad skal wäl då hindra en ömsint sjalasörjare, at finna och hjärteligen beflaga Christendomens förfall?

Men om GUD, hvars nåd och barmhertighet emot de fördärfwade människor alltid är underlig, låter sitt heliga ord wara verkadt i e hos sådant syndigt folk, så at många, hwilka f rut warit säkre och sofwande, såsom de se e. och behållit sina synder hemliga, få et s. yng i hjärtat, och upwäckas ur sin syndascinn, till uppenbarligen utbristande ånger och ruelse öfwer sin fördärfwade ondskas: om de se upwäckte icke skilja sig ifrån Församlingen, utan fast håldre andäktigare och slitigare, än tilförene, bewista den allmänna Gudstjefsten: om de besöka sina grannar, icke af nyfkenhet eller at kunna dem lömskeligen baktala, utan håldre, at med tårar bekänna, hwad de emot dem brutit hafwa, at återställa orättfångit gods och at sig med dem försona: om de samme tilfråga sina af Öfwerheten tilförordnade Själaförjare, sågandes: I mån och bröder, hwad skole wi göra? och i synnerhet bedja dem om råd och uplysning till fullbordan af deras omwändelse, samt om kunskap at i andanom tilbedja sin Himmelske Fader, hwilken de anse såsom en wred hämnare: om de afhålla sig på Sabbatsdagen ifrån oheligt arbete, ifrån sina förra sammangaddade syndiga sällskaper, ifrån swalg och dryckenkap, ifrån tråtor, ifrån spel och dans, som af andra fritt fördärfwas: om de på helgedags eftermiddagarna tråda tillsammans, icke uti stora flockar, som kunde hwarjehanda mistänkar underkastas, utan tilfälligt wis någre få, hwilka ens till sinnes äro, och sig emellan eller och

Företal.

med sin själasörgare plåga Christeligt samtal, icke om någon ny lära, utan endast at påminna sig hwad de i Kyrkan hört predikas, samt at underrätta sig om den werkan de af GUDS ord i sina hjärtan haft, at där af hämta någon tröst och uvmuntran uti sitt beträngda tillstånd, såsom ock at låfwa och priså GUD med Gude-
liga sånger och wisor. Enär alt detta hånder, hwad kan wäl en Christelig Lärare annat, än i stället för det han tilförene dageligen klagat, säjandes: H Erre ho tror wår predikan, och hwem är H Errens arm uppenbarad. Rom. 10: 16, hjärteligen fågna sig öfwer den härliga frukt, som hans trogna arbete honom nu lofwar? Han påminner sig Frälsarens ord: så är GUDS Rike: som en man kastar ena såd i jordena; och sofwer och står up, natt och dag; och såden går up och wårer, så at han intet där af wet; ty jorden bår utaf sig sjelft först brudd, sedan ar, sedan fullbordadt hwete i åren: när nu frukten mogen är, strart brukar han lian, ty skördetiden är för handen. Marc. 4: 26.

Däremot om sådane ur säkerhetens sömn upwåkta syndare af androm begabbas och bespottas, för det de sjelfwe i ljuset bragt, hwad de tilförene i mörkret föröfswat: om de aggas och hatas af sina egna och anhöriga, med förebråelse, at de nu mera icke äro som andre människor: om Kronobetjente och Fiscaler lura efter dem, som på wågen ifrån Kyrkan talas wid om predikas-orden, samt där före bjuda til,
at

Företal.

at draga dem för werldslig Domstol: om de samme antasta dem, för det de om Sabbathen eftermiddagen under sin själasörjares ögon sun- git gudeliga Psalmer och låssånger, ehuruwäl annat oanständigt snack och högstförgräpelig tidsfördrif om Helgedagarne opåtalt lämnas: om de äfwen tiktala och skräma dem med lag- sökning för sådana synder, som de til at för- sönas sig med sin Nästa af frivillig anda uptäckt, emedan et gnagande samwete wil störta dem i förtwislan om GUDS nåd: om i följe häraf så- dane upwäckte själar, hwilka ännu äro, som de aldraklenaste plantor i HERANS wingård, de där ingen nattfrost, eller solheta, eller regnflur uthärda kunna, igenom dylikt oförståndigt och hårdt bemötande, förwisna och förfalla i sitt förra synda-elände; och det som aldrawärst är, om de, sedan GUDS ords werkan hos dem en gång blifwit förstörd och plötsligen til intet gjord, för framtiden likasom astorkas och tilhårdna, så at ordet swärligare kan tränga sig in i deras hjärtan; jag säger, om sådant händer, och icke kan af en Själösörjare före- kommas, mon han icke då har orsak, at jämra sig öfwer Christendomens swära förfall och hinder?

En nitisk Lärare önskar, at den dyre sä- den, som är Guds heliga ord, alltid måtte fal- la i god jord, och bära ymnig frukt; men han glömmet dock icke, at det är GUD allena, som wårten gifwer. Han aktar sig härwid för en stötesten til höger och en annan til vän- ster,

ster, hwilka i den Heliga Skrift anteknade
 års, likasom klippor i Hafwet plåga utmärkas,
 på det man ofkadd dem förbi segla må. Pro-
 pheten Jonas wredgades dåröfwer, at de Ni-
 newiter trodde hans predikan, gjorde bot och
 bättring, och därigenom undgingo det straff,
 hwarmed han på GUDS wågnar hotade.
 Propheten Jeremias däremot förtörnades öf-
 wer sitt folks olndna och obotfärdighet, så at
 han förbannade sin födsloedag, och den man,
 som hans Fader med god tidende om en ung
 son gladt hade. En Lärare, som sjelf förfa-
 rit i sitt hjärta GUDS Rikes kraft, och med
 uplyst förstånd besinnar huru GUD utöfwar
 sin obegripeliga kärlek emot människo-slågtet,
 efter de aldrwisaste mått af nåd och rättfär-
 dighet, han glömmet icke eller härwid, hwad
 Frälsaren swarade sina Lärjungar, de Tordöns-
 barn, då de med eld ifrån Himmelen wille
 förgöra de Samariters stad: J weten icke,
 hvars andas j ären. En Människones Son
 är icke kommen til at fördärfswa människornas
 själar, utan til at frälssa dem. Luc. 9: 56.

Chwad hinder som förekomma kunna,
 underlåter dock icke en trogen och bepröfwad
 Lärare, at sitt ämbete troligen förrätta, de be-
 dröfwade trösta, de swaga uprätthålla, de
 ofunnige underwisa, de förhårdade och säkra
 straffa och förmana. Han skämmes icke wid
 Christi Evangelium, icke eller rådes han, at
 uppenbara GUDS rättfärdighet. En GUDS
 wrede af Himmelen warder uppenbar öfwer
 alla

alla människors oqubaktighet de där förhålla sanningene i orättfärdighet. Rom. 1: 18. och det är gräseligt, at falla uti Eswardes GUDS händer. Han wet, at GUDS nåde och långmodighet icke tillåter, at ogräset skal för skördetiden upryckas, än mindre i knippor upbrännas. Han suckar och beder, såsom den trogne Wingårds-mannen bad Wingårds-Herren, at ehuruwäl fikonatrådet icke burit frukt i tre år, och tycktes icke böra längre stå jordena til hinder, det likwål än icke må härthuggas: Herre, låt stå det ännu i detta året, så länge jag gräfwer omkring det och göder det: om det så kunde bära frukt. Luc. 13: 8.

Sådane händelser, som här beskrefne äro, har Herr Auctoren uti sitt Ryrkoherdegäll förfarit. Han har, efter mitt ringa omdöme, sig därwid upfordt, såsom en rättskaffens Själaherde ägnar. Han har bewist nit, och med tålmod och försigtighet budit til, at öfwerwinna de hinder, som Honom uti ämbetet förekommit. Af sådan nit har Han ock på Finska språket utgifwit åtskilliga gudeliga Wisor, hwilka af allmänheten med begärlighet blifwit emottagne. Af wälmening har Han ock författat denna lilla Bok, hwaruti beskrifwes några märkwärdiga händelser uti de, som Auctoren dem fallar, Andeliga Djur-Wärten och Sten-Riken, förmodandes genom GUDS nåd, at dese Hans Christeliga betraktelser skola lända dem til upmuntran, styrka och förkofring, som anamma GUDS ord och ålftan
det

Företal.

det; såsom ock at härigenom upväcka sofwande syndare, hwilka uti de Naturliga Djur- Wäxt- och Sten-Riken bekajade äro, likasom Waduren med hornen uti törnebuskan, på det de mage ledde blifwa på bärget där HERRen sedd warder, at rena sina själar och sina kroppar HERRanom til et heligt offer.

Såsom Hans upsåt är godt, så hoppas jag ock, at den benägne Läsaren lærer til det bästa uttyda Hans arbete. Den Helige Skrift förklarar ju många andeliga ting, hörande til människans wandring, omvändelse och helgelse, med liknelser utur Naturens Riken. Människans egen Kropp, och des lifsuppehälle lyder under Naturens Riken; emedan wi altså sent och bittida rundt omkring oss, på närmare och längre håll, icke allenast blifwe warse, utan ock med bekhymmer i war anletes swett wälte allahanda stycken, som til Naturens Riken höra; så måste det ju wara dem Christnom upbyggeligt, nyttigt och nöjsamt, at, i stället för allahanda uprinnande onda tankar, utaf dessa naturliga ting altjämt hafwa påminnelse om sådana andeliga ting, som höra til kärnan af Christendomen, och under de naturliga tingens liknelse i den Heliga Skrift affskildrade äro. Så hafwa ock många lärde Män utgifwit härliga böcker, ledande til GUDS kännedom igenom Naturens betraktande. Et helt Bibliothek af sådana Auctorer finnes uti Jo. Alb. Fabricii Företal til Derhams Astrotheologie. Ja, någre, ibland

Företal.

ibland hwilka den för des mångfaldiga wete-
skap widtberömde Borgmästaren uti Purme-
rond i Holland Herr Bernhard Nieuventyt i
synnerhet må nämnas, hafwa gått så långt
därmed, at de denna tidens Fritänkare til
blygsel, å daga lagt, at den Helige Skrift ic-
ke kan wara författad af blotta människor, ut-
tan af sådana män, som haft Guds omedelbara
uppenbarelse; ty den Helige Skrifts författa-
re hafwa lämnat några tydeliga prof, icke af
en systematisk Physik, men af en så synnerlig
kunskap om några i Naturen förefommade
strödda ämnen, hwilka i den nyare Naturkun-
nigheten fulleligen äro bewiste, men i forna
tider, då den Helige Skrift sammanskrefs, i he-
la den lärda werlden, aldeles woro obefante,
och wida wagnar skilde ifrån de gamlas lär-
doms krets, hwilka följakteligen måste hafwa
warit igenom en öfwer naturlig ingifwelse up-
penbarade.

Dock wil jag icke jämsföra denna lilla
bok med sådana arbeten, hwilka af en hög
werldslig wishet klinga. En närmare likhet
lärer den hafwa med de på Swenska språket
utkomne Gottholds 400 tilfälliga Beträktelser,
och i synnerhet med Joh. Bunians Beskrifning
af en Christens och Christinnas Resa til den
ewiga saligheten, hwilka upbyggeliga arbeten
wunnit et allmänt bifall. Nog af, at Christi
kraft är mächtig i de swaga, och at den Aldra-
högste efter sitt nådiga wälbehag kan förlåna
sin wälsignelse därtil, at äfwen här af någon
nytta härflhta må.

Företal.

Herren, som Sin dyrtköpta Församling
får hafver, Han låte sitt heliga Evangelium,
hwilket i konstelig ord efter människors wis-
dom icke fattadt är, med sig föra dens Heli-
ga Andas och Kraftenes bewisning, de insom-
nade säkre affällingar til uprättelse, de förkröf-
fede och sorgbundne hjärtan til läfedom och
tröst, och de trogne kämpare til en lefwande
upmuntran.

Stockholm den 20 Martii 1762.

JACOB GADOLIN.

Auctorens Företal.

Som det icke alltid gör tillfyllest, at ända fram föreställa nakna sanningar, utan förblomerade talesätt ofta göra en långt bättre werkan, hwilket ock med mycken upbyggelse i Christendomen af många år brukadt; så har jag äfwen tyckt i min ensaldighet mig böra bjuda til, at til samma höga ändamål efter min ringa förmåga bidra. I sådan affigt har jag utarbetadt en widlöftigare Tractat om Gamla Adams Hof-stat och om Zion den Nya Borgen, i förra delen hwaras beskriwes det allmänna fördärfwet och dess utwidgande samt *intriguer* och strid emot GUDS Rike, och i den senare uprättelsen igenom Nådernes werkan, den andeliga förfarenheten; men enkannerligen de wälmenandes felsteg i dessa fördärfwade tider och dessa felstegs förbättring efter Evangelii Lära. Men
som

som min förmögenhet icke hinrer til,
at på egen kostnad låta den samma
utkomma på Trycket, så har jag här-
medelst welat förut meddela min
Benågna Läsare detta lilla arbete,
i förmodan, at om detta winner bi-
fall, den större *Tractaten* sedermera
igenom *Prænumeration* åfwen kunde
blifwa aftryckt.

Uf Noursis Prästegård]
den 27 April 1761.

ABRAHAM ACHRENIUS.

I Herrans Jesu Namn!

Om det Andeliga Sten-Riket.

S. I.

Sedan jag nyligen sett Zionitens resa förbi gamla Adams Sof, och sig til hugswalelse blifwa intagen i Zion, den nya Borgen, samt fliteligen betraktadt de orter, och hwad wid dem märkeligt war, at taga i akt; råfode jag komma i några andra Länder, som i synnerhet först i det Andeliga Sten-Riket. Detta land war för mig en ny ort, därför wille jag granneliga utröna dess märkwärdigheter. Det första, som mig där förefom, war, at se många sten-hjärtan, hwilka woro til all sin skapnad, som andra hjärtan, utom det, at de woro af sten,
21 här-

hårda som hällebårg, så at de, såsom andra bårg, icke utan hammare kunde sönderslås eller förkrossas, Jer. 23. v. 29. då tänkte jag: detta må wäl heta et stenrike, när också helswa hjärtan är bara sten. Jag undrade mycket däröfwer, at de woro så hårda; emedan de dock hade skapnad, som wore de af kött; men mig sades, at ännu skulle finnas hjärtan af hårdare slags ämne, nämligen, när människorne med förhårdelsens flit gjorde dem hårda, såsom skrifwit står: och gjorde sitt hjärta liksom en diamant, Zach. 7: v. 12.

Desa sten-hjärtan woro nu af den sällsamma beskaffenhet, at de i synnerhet åt den sidan, som wändes åt himmelen, woro sten och hällebårg; men åt den sidan, som wette åt jorden, woro de weka och så klubbiga, at de fastnade wid all ting, ja, wid träck och skarn, och kunde icke lyftas med människlig magt och förmåga up åt himmelen. Ack! tänkte jag: likwäl äro alla dessa hjärtan skapade åt himmelen, och icke at hänga wid det såfängeliga och förgängeliga; huru hafwa de nu blifwit så hårda, så tunga, och så orenliga? Ack! kunna de dock icke på något

got sätt wekas, och upmjukas ifrån sin hårdhet? Detta bekymrade mig mycket, till dess jag såg, at en himmelsk hand tog af många bårt det sten-hjärtat och gaf dem et hjärta af kött, Hes. 36: v. 26. hwar- öfwer jag mig hjärteligen fagnade, så of- ta jag det såg.

§. 2.

Sedan såg jag i detta Sten-Riket, det som war än mera undransvärdt: näml. jag såg, at sedan det sten-hjärtat blef bårt- tagit, och et kött-hjärta gifwit til at wandra i Herrens bud och i Hans rätter och at göra dåresten, wordo de allesammans lefwande stenar, tjenlige til et andeligt hus, och til et heligt prästerskap, til at offra andeliga offer uti, som Gudi äro tacknämliche, genom Jesum Christum I Pet. 2: v. 5. at wära til et heligt tem- pel i Herrenom Gudi til et hemman ge- nom Andan, Eph. 2: v. 21. 22. Här af blef jag redan nog upmuntrad och tillstyrkt at wistas i detta Sten riket; men fast mera när jag såg på denna bygnadens härliga och kästelige grund; ty där war lagd i Zion en grundsten, en profwosten, en kostelig hörnsten, den wälgrundad är: den där tror, han skal icke för-

fräckas. Esai. 28: v. 16. Jag tänkte då: monne icke de, som tilförene skrifwit om sten-riket blifwit warse, denna kosteliga grundstenen? Men jag bestämde mig snart, at deras ändamål warit, at beskrifwa GUDs skapade werk och uplåcka dess hemligheter i Natursens riken, hwilket ock leder til förundran öfwer Skaparens härlighet; men si! jag hafwer nu til all lycka råkat i det Andeliga Sten-Riket, Aft den kosteliga Grundsten! Aft den kosteliga Pröfwosten! Aft den kosteliga Hörnsten! Grundsten til alla människors salighet, om de wilja tro och bygga därpå; Pröfwosten til at pröfwa, hwaräst en genomledad och bepröfwad tro finnes, Uppenb. B. 3: v. 18. och Hörnsten til Zions Tempels bygnad af lefwande Stenar. Aft et härligt Sten-Rike! som wida öfwergår alla andra Jordiska Sten-Riken, och Konst-Cabinetter. Denna Grundsten, tänkte jag, skal jag och alle rättssinnige omfatta i lif och i död. Det är ju min enda Grundsten, min enda Pröfwosten, min kosteliga Hörnsten. Hwilken, som tror på Sonom, han skal icke komma på skam. Eder, som tron, är Han kostelig; men dem, som icke tro, är Stenen, som byggnings-

män

männerna hafwa bårtkastat, worden til en sten, där man stöter sig på, och en förargelse-klippa, dem, som stöta sig på Ordet, och tro icke därpå där de tilstuckade woro. I Pet. 2: v. 6. 7. 8.

Wid denna bygnad såg jag ock åtskilliga mineralier brukas, och andra dyrbara ting af Sten-Riket, såsom Guld, Silfwer och Adla Stenar, naml. Trones Guld, med dess lårös renhet och kostelighet. Kärlekens Silfwer, med dess hwhita och rena upriktighet, och andra Christeliga dygders ädla Stenar, under den hugswalande nåden (Esai. 54: v. 11.) Dock woro många, som försågo sig wid denna bygnad, och togo trä, hö och strå i stället för de förra, I Cor. 3: v. 12. Ja, många föraktade denna bygnad af Sten och Mineralier, och beströko allenast sina upbygda wäggar med lös kalk, som ock nog fants i detta Sten-Riket, hos dem som wille utwälja sådana ämnen. Hes. 13: v. 10. 11. Somlige bygde sitt hus på sanden och lade icke grunden på hällebärget, hwaraf deras hus snarliga omkullstöttes, Matth. 7: v. 26, 27. Men där- emot, när någon wille utså hos dem något, så låto de sådant allenast ske på hälle-

Iebärg, och icke uti god jord, hvarföre
 det förtorkades, Luc. 8: v. 6, 13. Så-
 lunda såg jag både ondt och godt i detta
 Sten-Riket, det förra bedröfwade mig,
 och gjorde mig ångslan, hålft emedan jag
 för min ringa del hade ock något at skaffa
 och beställa därwid; men det senare hu-
 gnade mig, och lättade all min tunga och
 wedermöda, hålft i hopp, at jag ännu skul-
 le få se flera byggnader på den kosteliga
 Grundstenen, som mig war så tår, at
 jag därwid wille aldeles stanna qware.
 Dock som min wandring lände mig til lär-
 dom och förkofran, begaf jag mig ännu at
 bese flera Riken, hwaråst jag äfwen fant
 samma sten, fastän under andra chara-
 cterer och namn. Men innan jag går i-
 från detta Sten-Riket, måste jag än
 omröra de flera kosteliga Stenar, som där
 fantz til det nya Jerusalems byggnad,
 hwars mur war af Jaspis, men sjelf-
 wa Staden af klart Gull, lik wid
 rent Glas, med mera som låses om, i
 Uppenb. B. 21: v. 18. Ack! tänkte jag,
 där blifwer då et härligt Sten-Rike,
 fast ock här i det Andeliga Sten-Riket på
 jorden. Herrans Hus-bärg är högre än all
 bärg, Esai. 2: v. 2. och af en nedrifwen
 sten utan händer warder et stort bärg,
 som

som uppfyller hela werldena. Dan. 2: v. 34. 35. Hwilket ock sedan blifwer i ewig tid v. 44, 45. Wid dessa ämnen fåstes nu min upmärksamhet på min resa i Sten-Riket, och war mig trösteligt, at se det jag där såg; ty de Andeliga ting äro alltid för begärliga själar hugnelige och wedergwäckande, då de taga dem i et Andeligt ögnasigte.

Om det Andeliga Wärt-Riket.

§. I.

Från denna Ort wandrade jag vidare och kom til det Andeliga Wärt-Riket. Här såg jag nu åtskilliga Wårter, såsom först ofruktsama trån, som i flera år stått utan at bära frukt i Herrans Wingård, hwilka fuller bäro skrymteris-löf; men icke någon frukt, Luc. 13: v. 6. 7. Conf. Matth. 21: v. 19. Jag fant där ock trån, som bäro onda frukt; onda trån, som icke kunde bära goda frukt, Math. 7: v. 17. 18 Math. 12: v. 33. Ja, rätt onda sikon, at ingen kunde äta dem, Jer. 24: v. 2. Då tänkte jag; monne

U 4

desa

dessa trån aldrig blifwit skötte och omwår-
 dade, emedan de woro så aldeles fruktlöse,
 eller ock buro onda frukt; men jag fant då
 Krart, at deras art war så ond, at de icke
 wille låta sig förbättra (Psalm. 58: v. 4. 5).
 Det sadet, at det blifwit gräfuit omkring
 dem, och at de blifwit gödde, Luc. 13: v. 8.
 Men at de likafullt icke burit goda frukter.
 Det sadet ock, at man icke mer göra kun-
 nat wid denna Wingård, än det som
 gjordt war; men at han dock burit Will-
 drufwor, då han skulle burit Druf-
 wor, Esai. 5: v. 4, då rann mig i ho-
 gen, det som skrifwit står: Xren är satt
 til rotena på trät, därföré hwar och
 et trä, som icke bär goda frukt, skal
 blifwa afhuggit och kastadt i elden,
 Math. 3: v. 10. Luc. 13: v. 9. Ack!
 tänckte jag, monne då icke hållt någon tel-
 ning af dessa trån warder fruktbärande:
 och jag såg, at af Will-oljo trån wordo
 många tagne och i det rätta Oljo-Trä-
 det innpade, at warda delaktige af Ol-
 jo-Trädets rot och fetma, och då bletwo
 de fruktbärande, om de icke förhåfde sig,
 öfwer de Naturliga qwistar, at de woro
 afbrutne, på det dessa Will-oljo-tråns qwi-
 star skulle innpas, Rom. 11: v. 13. 2c.
 Dock, woro åfwen många, som såhunda
 blif-

blifwit i förstone inympade eller i et sött
 Winträ planterade; men wordo sedan å-
 ter til bittra willa Wintrån förwär-
 rade, såsom skrifwit står: Jag hade
 planterat dig til et sött Winträ, och
 til en ganska rättsummig såd, huru
 åstu då mig wordentil et bittert wildt
 Winträ? Jer. 2: v. 12.

S. 2.

Härifrån gick jag längre in i Wårt-
 Riket, och fant goda trån, som woro
 förbättrade, och buro goda frukter; hwil-
 ka ock kändes igen af deras frukt, Math. 12:
 v. 33. Dessa goda trån kunde nu icke
 bära onda frukter; emedan de förblefwo
 goda, Math. 7: v. 18. och sadet: at dessa
 trån kallades, Rättfärdighetenes trä,
 Herrens plantering til pris. Esai 61.
 v. 3. De woro upfyllte med rättfär-
 dighetenes frukt, hwilken genom
 Jesum Christum kommer til GUDS
 pris och lås, Phil. 1: v. 11. Där wo-
 ro grönskande Palmtrån och wäran-
 de såsom Cedertrån på Libanon: de
 woro planterade i Herrens Gud,
 och i GUDS Gårdom grönskade
 och om de än wordo gamla, stode
 de likwäl blomstras, fruktjama

färsta wara. Psalm. 92: v. 13. 14. 15. Där
 word trån planterade wid wattungä-
 kar, hwilka sina frukt buro i sinom
 tid, och deras löf förfalnade icke.
 Psalm. 1: v. 1, 2, 3. Jer. 17: v. 7, 8.
 Denne ötnen och ödemarken war nu
 lustig, och willmarken gladdes och
 blomstrades, såsom en lilja, hon
 blomstrades och frögdades i all sin
 lust och glädje; ty Libanons härlig-
 het war hånne gifwen, Carmels och
 Saronns skönhet: de sägo G:rrans
 härlighet war GUDS Majestät,
 (Esai. 35: v. 1, 2).

Ibland alt annat skönt och härligt,
 betraktade jag då det samma Winträ-
 det, af hwilkens saft och kraft alla dessa
 fruktbarande trån, såsom grenar, grön-
 skades, Joh. 15: v. 1, 5. Den war up-
 runnen af Jesse rot, Esai. 11. v. 1. och
 war wisserliga et sådant Winträ, som
 med sin must glada gör både GUD
 och människor. (Domare B. 9: v. 13.
 conf. Math. 17: v. 5. Zach. 9: v. 9). Det-
 ta Winträdet högd räckte up i Himme-
 len och på GUDS högra hand, Rom. 8:
 v. 34. och dess grenar sträckte sig til öster
 och wäster, Math. 8: v. 11. ja, til all
 land

land och intil werldenes ändar, Rom. 10: v. 18. Desß fruktbarande grenar stodo nu altid under den himmelska Wingårds-Mannens rensning, at de än mer frukt bära skulle, Joh. 15: v. 1. 2. De åtnöto ock saften af denna Jesse rot, och af Winträdet's must, och woro grönskande och fruktbarande, om de annars förblefwo i Winträdet ibid. v. 5. Men de torra grenar woro härttagne, och bundne tilsammans at brännas. ibid. v. 6.

§. 3.

Uti detta Wårt-Riket hade ock af et litet senaps korn, blifwit et trä, som är störst ibland krydder, så at foglarne under himmelen gjorde sitt näste på desß qwistar, Math. 13: v. 31. 32. Där fant's ock mynto, dill, och kumin, hwaraf de skrymtare gjorde ttonde, när de låto bestå det, som swårast war i Lagen, nämliga, domen, barmhertigheten och tron, Math. 23: v. 23. Man såg här ock et trä, som warte alt up til himmelen, til desß en helig Wåktare böd det härthuggas, för desß högmot skul, androm til warnings exempel, och at allenast lemna stubben qwar, Dan. 4: v. 7. 20. Likaledes såg man här törne och tistel (Math. 7; v. 16. Luc. 8: v. 14.)

v. 14.) wåra af en odugelig jord, hwilken närmast war förbannelsen och dess ändalyft, at hon skulle brännas, Ebr. 6: v. 8.

Men at åter komma til de behageliga wårter, så woro här wedergweckande blomster och upfriskande äplen för dem, som woro kränke af den Andeliga Brudgummens kärlek, Hög. wis. 2: v. 5. Och han war dem et blomster i Saron, och en lilja i dalenom, och såsom en ros i bland törne, såsom et äple-trå ibland skogs-trå, ibid. v. 1, 2. Såsom ock den Andeliga Bruden war sinom Brudgumma, såsom en tilsluten örtagård; en tilsluten källa, en förseglad brunn; och hånnes frukt, såsom en lustgård af granat äple med ädla frukter, Cyper med Nardus: Nardus med Saffran, Calmus och Canel med allahanda Libanons trä, Mirham och Aloes med alla bästa örter. Hög. Wis. 4: v. 12, 13, 14. Sådane äro rättfärdighetenes frukter, hwilka genom Jesum Christum komma til GUDs pris och låf, Phil. 1: v. 11. och Andans frukt är uti all godhet, och rättfärdighet, och sanning. Eph. 5: v. 9. Gal. 5: v. 22. 23. Här fick mau nedergå i
 nöd

nötegården til at skåda telningarna
 wid bäcken; til at skåda om Wintråd
 blomstrades, om Granat-åplen grön-
 skades, Hög. Wis. 6: v. 10. näml. til
 at se huru Herrans Råd wiste sig uppå
 andra upwaknade Christna. Ja, den An-
 delige Bruden blef buden i Brudgum-
 mens örtagård med tillsjelse: äter mine
 fåre, och dricker mine wänner och
 warder druckne, Hög. Wis. 5: v. 1.
 Desse frälste, bödo ock hwarandra
 under Wintrå, och under Sifona-
 trä. Zach. 3: v. 10.

Uti tron och hoppet, säg man ock i
 detta andeliga Wårt-Rike, des tilkom-
 mande härlighet: näml. Liffens Trå
 wid en lefwande Wattu-ålf, klart som
 Christal, den där gick ifrån GUDs stol
 och Lamfens, bärande tolf-fall frukt,
 Upp. B. 22: v. 1, 2. och sålunda war
 detta andeliga Wårt-Riket äfwen gan-
 ska härligt; och skulle jag än längre be-
 trakta des härligheter, om jag icke snart
 kommit ut detta Landskap, längre fram i
 det andeliga Djur-Riket.

Om det Andeliga Djur-Riket.

S. I.

Det första, som jag i det andeliga Djur-Riket såg, war en hop får, som antingen ensamme eller ock i större och mindre skockar foro hit och dit omkring uti skogar, moras, oländiga marker och äfwen til någon del uti lustiga wälbewarade beteshagar. I förstone tyckte jag, at alla dessa får woro af enahanda art; ty deras utseende war på långt håll nog lika; men då jag kom närmare til dem, blef jag med häpenhet warse, at många hade ganska sträf ull och stuncko just som bockar. Med försträckelse såg jag äfwen, at där woro åtskilliga slags herdar, af hwilka somlige samlade; men andre däremot skingrade fåren. Jag begynte däröfwer at gråta, och kom ihog det Propheten Esai. säger: Wi ginge alle i wilfarelse såsom får: hwar och en såg uppå sin wäg, men Herren fastade allas wärra synder uppå Sonom, Esai. 53: v. 6. Alla dessa kreaturs egen dageliga swaghet, hade icke bordt wara dem en främman-

mande eller okänd sak; jag tänkte nu hwad David i sitt omvända, och GUDs ord ålskande tillstånd säger: Jag är såsom et wilfarande och bårttappadt får; sök Din tjenare: ty jag förgäter icke Din bud, Psalm. 119: v. 176. Men at de til den största delen woro förwilda ifrån sin hjord, och ifrån de trogna GUDs barnas kärlek och gemenskap, det låra de föga årkänt; utan fast mera förment sig wara den enda rätta hjorden, fastän uti en sådan skingring, at nästan hwar och en såg uppå sin wäg, så at de ögonskenligen hyste tusende falska och stridiga inbillningar därom, hwilka som ännu en rätt fåra-hjord utgöra månde. Därtillmed woro de utan nödig omwårdnad och skötsel. De gingo här och där i ödemarken och hade et bafwande hjärta, så at de ofta flydde för ruskande löf, ja, eck ibland för de rätta fåren, och låto icke samla sig med rätt-trogna GUDs barn, eller de lydaktiga fåren til godt bete, och til rinnande wattenkällor; ty de woro redan i sin skingring wordne fast skygge, och tykte sig wara bättre, just därföre, at de hyste en falsk och fördärfwellig tanka om den åkren där hwete samt med ogråset måtte stå til skördetiden; til at uti ståndaktighet njuta jordens
 eller

eller åkrens saft och fetma, icke förtyc-
kande eller förtrytande, at ock ogräset drog
til sig af samma fetma, så länge de word
under GUDs tålmod; och det ännu het-
te: låter båda wäxa intil skördetiden,
Matth. 13: v. 30.

Då jag detta såg, wardt jag betagen
af medlidande och medömkän öfwer såda-
na fårs skingring och förströelse, som på
den tiden, då mulit och mörkt war i be-
tes-
marken ifrån sin hjord förwillade och
förströdde word, Hes. 34: v. 12. och öns-
skade hjärteligen, at den gode Herden,
som utgifwit sitt lif för fåren, Joh. 10:
v. 11, 15. skulle ock uppsöka dessa; eme-
dan Han war kunnade sig öfwer sådana får,
som ingen Herda hade, Marc. 6: v. 34.
Ack! tänkte jag, om än härstädes i detta
andeliga Djur-Riket, wore inga ulf-
war och rytande lejon, eller andra skadeliga
djur, som omfider torde beswära dem,
och ansätta dem med all sin magt; så skul-
le dock dessa fattiga får snart försmåttas,
som ingen Herda hade til at föra sig i bet,
och til rinnande och flytande wattuström-
mar; emedan sådana i wiltarelse och i en
farlig förströelse och skingring råkade får,
hållt gå och löpa uppå högder, och branta
ta

ta bärg, och klippor, til at se sig om, och där i törne låta riswa uslen utaf sig, utan någon fördel och wedergweckelse.

§. 2.

Då jag detta tänkte, kommo dessa Får längre in i Djur-Riket; hwaräst dem mötte getter och bockar, swin och hundar, hästar och mular: af hwilka alle de dock icke hade något sällskapslikt djur sig til hugnad; ty getterne och bockarne sprungo til med sina fötter och stötte de swaga fåren ifrån sig med sina horn, til des de förskingrade dem alla bårt ifrån sig, Hes. 34: v. 21. Sundarne gingo til sina spjor, och swinen, som twagne woro, sölade sig åter i träcken. 2 Pet. 2: v. 2. ja, de trampade med sina fötter på det heligt war, och på pärlor, och wände sig om emot dem, til at riswa dem, Matth. 7. v. 6. Hästar och mular wille icke ens gå den kosan, som Fåren, med mindre någon skulle satt dem bett och betsel i munnen Psalm. 32: v. 9. Här hade altså dessa får intet något sällskap för sig, utan wordo snart skilde ifrån dem; ty ock hundarne morrade och jagade efter dem, för deras flyktiga och smålla lopp skul: och detta allskedde i den orten, som kallas wildan skog.

S. 3.

Då jag gått längre in i Djur-Riket, såg jag med bedröfwelse och häpenhet, icke allenast råfwar och små råfwar, som fördärfwade Wingårdarna, och ingen tog dem fast. Höa. Wis. 2: v. 15. utan jag såg ock parder, som aldrig ombytte eller förwandlade sina fläckar, Jer. 13: v. 23. jäntwål andra rof- och skadedjur, såsom ulfwar, hwilka woro tilreds, at bårtrycka och förskingra sären, Joh. 10: v. 12. Lejon, som toro omkring rntandes, 1 Pet. 5: v. 8. Wildjur, som stego up af Hafwet och af jorden, Uppenb. B. 13: v. 1, 11. Uck! tänkte jag: här ser jag nu först faran i Djur-Riket, som fast större är, än mången tror; ty huru många äro icke af dessa odjur bedragna, med onda exempel förargade, fördärfwade och upslukne, då de warit säkre, och icke sökt beskudd och legd igenom denna ångden? Det war för mig ångsligt, at länge se sådant, skyndade mig fördenskul ifrån detta stället, ännu längre fram i Djur-Riket, om jag icke til äfventyrs kunde träffa någon lyckeligare plats i detta Landskap.

S. 4

Omssider kom jag til en wid plan,
hwar

hwaräst en stor Sjord gick i bet af alla-
 handa Får, både inländska och utländska, bå-
 de sådana, som gingo in i det rätta Fåra-hu-
 set, och äfwen sådana, som allenast stodo
 utanföre, eller i fara at warda af ul, war
 och lejon upslukne, ja både wädrar och
 bockar, Hes. 34. v. 17. Denne store och
 wide plan, war upfylld med kästelige än-
 gar och rinnande wattubäckar, där män-
 ge Serdar nu wallade sin anförtrodde
 hjord, hwaruti sin District, och inom
 sina hägnader. Då tänkte jag, här må
 nu Fåren wäl, och gå just i gröna och fär-
 ska betet; men då jag såg nogare efter, wo-
 ro hägnaderne mångastådes på fast olika
 sätt stalde och inrättade. Där woro än-
 gar med nederriswen gårdesgård, som fi st
 illa blifwit tilpnyttade; emedan wädrar
 och bockar nedtrampade betet, och oreña-
 de de sköna källor, Hes. 34: v. 18. Där
 woro ängar, som på et sällsamt sätt wo-
 ro stängde och hägnade, så at de grö-
 naste och friskaste platser, woro ifrån Få-
 rens bete utestängde, och de sumpigaste
 källor, och förrutnade gölar inom hägna-
 den intagne och til betesmarker brukade,
 ja, också sjelfwa källorne med deras
 flart rinnande watten woro uteslut-
 ne, och allenast några grumliga bäc-
 kar

)

20

(

har lemnade innom hägnaden, som af den sena högstvätan förde et ohelsosamt och lerblandadt watten med sig, det Fären dricka skulle, så at de wantrifoes, blefwo ofta sjuke och försmåktade. På sådana fördärfweliga hägnader hade Herdarne tagit dem och fasta, at ingen deras hägnads sätt klandra, än mindre rubba skulle. Det helsosammaste betet och wedergweckande watnet, war altså igenom Herdarnas förmyckna wälde och hårda medfart ifrån Fären bårtröfswadt. Detta tjente allenast at fastställla Herdarnas myndighet och Herradömen, samt at mätta deras afundsjuka, lättja och owälighet, at de icke wille wakta Fären i de saftfulla ångar, i det med Himnens dag upfyllda gräset. Ja, dese Herdar wille icke hafwa omak och beswär för något annat, än hwad de hade et stort anseende utaf, hwarföre de bygde sig slott och widlöfriga boningar på de torra och höga platser; men Fären måste wada i trätt och gytta; och då jag mig häröfwer mycket förundrade, at Fären blefwo så jämnertligen wanskötte, hörde jag en innom sin hägnad säga: så måste Färens stötsel wara, som Religions skiljowägar äro. Hwaröfwer jag mig än mera förundrade, och tänkte: Ho hafwer distin-

gverat eller fördelt Religionen til flera än en? Ho hafwer satt en sådan skiljewägg, sedan medelbalken en gång med allone blef nederbruten? Är icke den enda Religion, at wara en igenom Nåden uplyst och sann Christen, efter GUDs ords rena lära i salighetenes grund, ordning och medel, och deras rätta bruk? men som mitt facit eller göremål war, at härstädes allenast se och höra, wätte mitt tailonnerande stanna; likwål fick jag så mycket förnimma, at upsynningsman öfwer dessa Herdar wore den krönte Påfwen, och därföre skulle desz underhafwande och hwar på sitt sätt browera i sitt ämbete: samma Upsynningsman hade ock delt sina, i de Catholiska, aldrachristeligaste, och i de aldratrognaaste, allerast efter blott utwärtens namn och Characterer. Här wid denna ängden, som war stor och bred nog, ja, bredare än många trodde, åtminstone i anseende till fördärfweliga tiders hemliga qwarleswor, i synnerhet i falsk förtröstan på et blott utwärtens opus operatum, hörde jag nu talas om många flagomål öfwer Herdarna. Det sades, at Herdarne icke stärkte de swaga, och de sjuka belade de icke: det särada förbundo de icke; det förwildta hämtade de icke

ign, och det bårttappade upfökte de icke, utan strängeliga och hårdeliga hade de rådet öfwer dem 2c. Hes. 34: v. 2. 2c. 4. 2c. Det sades: at de hade lupit, utan til at wara sände, Jer. 23: v. 21. Det sades: at de wore Herdar i deras ämbete, och at folket wille gärna få hafwat, Jer. 5: v. 31. Det sades: at Öfwerherden redan i förtiden för et sådant ossick skul, förgjort tre Herdar uti en månad, och brutit sönder sina stafvar, lust och we, Zach. 11: v. 7, 8, 10, 14. Det sades: at Herdarne woro legde, eller legoherdar, och flydde, då de sågo ulfwen komma, och wårdade icke om fåren. Joh. 10: v. 12, 13. Det sades: at Herdarne woro likasom råfwar i öknene, de där icke trädde fram för gapet, och gjorde sig icke til en mur omkring Israels hus, och at de stodo icke i stridene på Herrens dag, Hes. 13: v. 4. 5. Likaledes war här ock flagomål öfwer fåren, såsom öfwer en blanning af får, wädrar och bockar, at där de ännu innom sina särskildta hägnader, hade godt bete; och det så öfwerflödeliga, at de förtrampade det med fötterna; och så sköna källor til at
 dric

dricka så öfwerflödeliga, at de tråd.
de däruti med fötterna ic. jämwäl
sprungo til med fötterna och stötte
de swaga ifrån sig med sina horn, ic.
Hes. 34: v. 17, 18, 19, 20, 21.

S. 5.

Då jag hörde detta, tänkte jag, här-
utaf är wiserliga kommit, det jag såg Får
förwildta ifrån sin hjord; huru måtte det
gå nu med de stackars Fåren omfider, ty
de kunna icke wara fördolda för ulfwar
och skadedjur; emedan i detta Djur-
Riket sinnas allahanda sawattrande och skri-
ande, ohyggeliga och onda foglar, som
med sitt owanliga låte, då de se något så-
dant Får, strart röja det, ehwarest de det
ock warse blifwa? Ibland sådana onda
foglar woro i detta Djur-Riket, strut-
sar, gassar, uglor, rördromar och
ulfwar uppå tornen, och korpar på
bjelkomen. Esai. 13: v. 21, 22. Zeph.
2: v. 14. I detta Andeliga Djur-Riket,
woro fuller ock andre mera betydande och
rätt artige foglar, hwilka i sina sinne-
bilder afmålade de rätta Djurens egenka-
per: til exempel, här woro förjande tur-
turdufwor, som låto sig höra i detta Zi-
ons land. Hög. Wis. 2: v. 12. Här woro
dufwor uti stenklyftor, uti bärgref-
wor.

wor, ibid. v. 14. hwilka tagit sin tilflykt
 til det fasta hållebårget, som lagdt war
 til en grund til alla människors salighet,
 som war deras starkhets klippa, Psalm.
 62: v. 8. Där gömde de sig och sökte hwi-
 la och helbregda uti Frälsarens Jesu sår:
 Esai. 53: v. 5. sålunda hade foglen fun-
 nit et hus, och swalan sitt bo, där de
 sina ungar lägga ic. Psalm. 84: v. 4. I
 synnerhet woro här också, de högt ifrån detta
 förgångeliga flygande örnar, de där med
 öfnade ögon skådade rättfärdighetenes
 Sol, som hafwer salighet under sina
 wingar, Mal. 4: v. 2. Hwaras skedde,
 at om de än tröttnade, så wordo de åter
 af Hans nåd styrkte: så at det, om dem
 heta mände: Han gifwer dem trötta
 kraft, och dem magtlösom starkhet
 nog ic. De som wänta efter Her-
 ran, de få en ny kraft, så at de skola
 upfara med wingar såsom örnar: de
 skola löpa och icke upgiswas: de sko-
 la wandra och icke trötte warda,
 Esai. 40: v. 29, 30, 31. Men de tilfö-
 rene omrörde onda och ohyggeliga foglar,
 woro icke af denna arten; ty mig sades,
 at desse onde foglar gjort en sådau tjenst
 för ulswar i färafläder, at de ofta med
 sitt owanliga låte rögt de rätta Fären til
 ulf-

ulfwarnas glupska förföljelse: eller ock, at de Herdar, som hade sina sällsamma hägnader til Fårens wanskötsel, om hwilka redan förmålt är, af dessa foglars skriande bleswo upwakte til en andelig rabies eller grymhet, i synnerhet emot dessa ifrån sin hjord förwillada Får, så at de på åtskilliga orter, låto hålla inquisition om dem, af hwilka inquisitioner den Spanste sades wara den swåraste; och war icke utan, at icke många af dessa Får aldeles upbrändes lefwandes, och alt detta en tid lång, Dan. II: v. 33. Det är til märkandes, at i detta Djur-Riket, de som förföljde Fåren, woro alltid starckare och ansenligare djur, näml. ulfwar, parder, lejon, björnar; men de andre, som förföljdes, woro swage och ringa åttade, fastän tame och nyttige djur, såsom Får, lam, och Kid, som snarligen utan motwårn kunde ritwas och upslukas, däråst icke GUDs magt bewarat dem genom trona til salighet, I Pet. I: v. 5.

S. 6.

Då jag nu alt detta wid mig sjelf betraktade, tänkte jag: ack! måtte ännu en sådan tid komma, at ulfwar måtte bo tillsammans med lam, Esai. II: v. 6. 10. näml. at sådana djurs hädskas natur

blefwe så förwandlad, som fordom Saul, af en ulf wardt et Får: jag fant wäl hopp, at sådant annu kunde ske partialiter eller til en del, såsom fordomdags genom Evangelii werkan, när omwändelsens nåd wedersfors in individuo eller enskildt, men icke så totaliter eller allmänt; emedan Uppenbarelse-Boken utwisar werldenes krig emot den trofasta och Hans Helgon intil det yttersta, Uppenb. B. 17: 14. 19: 19. 20: v. 8, 9. Icke desto mindre wore en sådan fredsam tid altid emellan de trogna GUDs barn, enär de en gång blifwit omwände, och deras förra motstridiga naturer blifwit förwandlade, och ju ynnigare omwändelsens rörelser wara skulle, ju större wore ock dessa fridälskande Fårens antal: utom det, at ock genom Evangelii utwärtens anammande, många ifrån sin naturliga största hädsfhet warda späkte, och sålunda gå i et bete med Fåren, Esai. 65: v. 25. Det man ock wäl i dessa tider rönt hafwer.

Wid denna wida planen och stora Sjorden, hörde jag talas om sådana Herdar, som gått in igenom dören i fårarhuset, för hwilka dörawården låtit up, och de där woro satte til Herdar Eph. 4: v. 11. at de skulle regera, (eller såsom Herdar wal-

walla) GUDS Församling, hwilka Han hafwer förwärfwat med sitt blod Apost. G. 20: v. 28. De skulle föda GUDS hjord, som ibland dem war, och hafwa akt på honom, icke nödige, utan sjelfwiljande, icke för slem winning skul, utan af en god wilja, icke eller såsom Herrar öfwer sitt Folk: utan wara hjordenom til efterdömelse, 2c. 1 Pet. 5: v. 2, 3, 4. Här såg jag ock, at de rätta Fären hörde deras röst och fölgde dem, och kände deras röst; men den främmande fölgde de icke, utan flydde för honom; ty de kände icke deras röst, som främmande woro, Joh. 10: v. 1, 2, 3, 4, 5. och sålunda funnos på denna wida planen också rättfärdiga Herdar och Får, uti sina särskildta hägnader, där ock ännu war godt bete och friska watufällor, där Fären släp-tes til, utan at afstånga dem därifrån. Och deras Öfwerherde förde dem, och födde dem på en grön ång och förde dem til friskt watten. Psalm. 23: v. 2. Likwäl war i denna hjord också en blanning af Får, wädrar, och bockar, om hwilka flagades, at de förtrampade det goda betet, och trädde uti de sköna fällor med fötterna, som redan anfördt är af Hese

Hes. 34: v. 17. 2c. Af detta sista klago-
 rådet blef jag uptånd, til at ännu när-
 mare se mig om, efter de hågnader, hwa-
 rest det goda betet och de sköna källor woro
 innom betesmarken intagne, och fant med
 hjärtelig lust och nöje, at de woro, där
 det ewiga **Ewangelium** blifwit å nyo,
 mer än för par hundrade år tillbaka, i lju-
 set frambragt, **Uppenb. B. 14: v. 6, 7.**
 Här funnos nu Herdar, som togo noga
 til wara, at dessa sköna ångar, icke skulle
 warda måslupne, eller med människors
 wisdom, tillika med des sköna källor,
 fördärfwade, **I Cor. 2: 4, 5, 6, 7.** Dese
 Herdar woro de samme, som hade akt
 på sig sjelfwa, och på lärdomen,
 och blefwo i dessa stycker, och om
 de så gjorde, så frälste de sig sjelf-
 wan, och dem, som dem hörde,
I Tim. 4: 16. Dese trogne Herdar
 gjorde nu hwad de kunde, at hålla be-
 tet rent och oförfalskad, och källorna
 skära och klara; men måste dock med
 grämelse se, huru af många det goda be-
 tet blef förtrampadt, och de sköna källor
 itrådde med fötterna, och ofta igenom
 wädrar och bockar, som med fina orena
 fötter, utan all sansning sprungo til, grun-
 lodga och orena gjorde, **Esai. 34: v. 17. 18.**
 Dock

Dock woro här jämtwäl en del Herdar,
 som lade detta fördärf minst på hjärtat;
 ty de woro sjelfwe sofwande, då de öfwer
 sin hjord waka skulle: eller ock, at de få-
 ste sitt hjärta wid främmande handterin-
 gar, til at därigenom förwärfwa sig få-
 fångelig winning öfwer det dem, utaf Ot-
 werherdans försorg uppå staten bestått blif-
 wit, och sålunda icke så särdeles bekymra-
 de sig om Fären, när de ock sjelfwe woro
 jordiskt sinnade. Sådane Herdar för-
 skingarade ock ofta de swaga Får ifrån sig;
 ty Fären kände icke deras röst, såsom främ-
 mandes, utan flydde för dem, Joh. 10:
 v. 8. och woro ofta såsom Får, de där in-
 gen Herdan hade, Marc. 6: v. 34. Det
 är, de funno intet förtroende hos dem, u-
 tan sjukdom i spörsmål och ordaträ-
 tor, af hwilka födes afund, tiff, för-
 smädelse, onda misstankar, 2c. I Tim.
 6: v. 4, 5, 6.

§. 7.

Men då jag ännu gick widare fram i
 Djur-Riket, kom jag til de rätta Israels
 bärg, där de rätta Får, den oshuliga För-
 samlingen, näml. allena de trogna i
 trone fölgde Lambet efter ehwart det gick.
 Uppenb. B. 14: v. 4. ty de hörde Sans
 röst, och San kände dem, och de
 fölg-

fölgde Sonom, Joh. 10: v. 27. Då jag nu
til dessa Israels bärg i trona kommit hade,
såg jag, at desse Israels bärg hade i sig sjelf
en skön utsigt, och där woro Fåren förena-
de i trone med sin Sfwerherda, och i kär-
leken til hwarannan inbördes. Där war
nu det bästa betet, och roliga hyddor, Hes.
34: v. 14. Där öppades wattungfloder på
högderna, och källor midt på markena,
Esai. 41: v. 18. Jag war trött af min
wandring, och gick närmare til at ock så-
som et Får i detta land, dricka af Zi-
ons helsobrunnar, Zach. 13: v. 1. Och
då jag än ytterligare hof up mina andeli-
ga tronens ögon, såg jag där ock et Lam
uppå Zions bärg, och med thj hundrade
fyra och tyratio tusend, Uppenb. B. 14:
v. 1. och en stor skara därtil, den ingen
räkna kunde, Uppenb. B. 7: v. 4. 9. Då
tänkte jag, hwarifrån äro desse Får kom-
ne, som sålunda stå under den goda Her-
dans skötsel, och äro af Hans rätta Får?
Mig swarades; i allahanda Folk, den
som fruktar Sonom, och gör rätt-
färdigheten, han är Sonom räckt, A-
postl. G. 10: v. 35. Du äst dödad och
hafwer igenlöst oss Gudi med Ditt
blod, af allahanda slägte och tungo-
mål, och Folk och Sedningar, Uppenb.
B. 5:

B. 5: v. 9. Då tänkte jag, desse låra ock, förrän de blifwit uppsökte, warit willfarande Får, och åfwen ibland dem, som stått under de omilda Herdar, eller ock trampat det goda betet; men sedan de blifwit dragne til den stora Fåra-Herden, och til det ena Andeliga Fårahuset, hwarest den Helige Ande, såsom dörawård, uplåter dören för Fåren, at de werkeligen finna Liffens bet för sina själar, och icke stanna wid et opus operatum eller blott utwärtens werk, sålunda warda många kommande ifrån östan och västan, och skola sitta med Abraham, Isaac och Jacob i himmelriket, Matth. 8: v. 11, 12.

S. 8.

Jag tänkte då: ack! wore nu de förwildta Fåren här, här skulle de wiserligen träffa den rätta hjorden, och et sådant sällskap, som de wäl kunde triswas med, och wara med Zions slagtrade Lam, Uppenb. B. 5: v. 6. Upp. B. 13: v. 8. Med GUDs Lam, som bårttager werldens synd, Joh. 1: v. 29. hwilken och är den goda Herden, som låtit sitt lif för Fåren. Joh. 10: v. 11. hwilkens röst fåren höra, och San känner dem och de följa Sonom, och San gifwer dem ewinnerligt lif, och de skola icke för-
gås

gås erwinerliga, ingen skal eller ryc-
 ka dem utur Hans hand, 2c. ibid. v. 27,
 28, 29. Då jag nu sålunda om de för-
 wildta Fären tänkte; såg jag i det samma
 en stor hop Får komma och nalkas til
 Zions bärge. Jag tänkte då: Ack! om
 desse måtte wara de samme wilsarande
 Får, dem jag såg, hwilka icke kunde trif-
 was i andra djurs sällskap, som dem ef-
 terjagade och förföljde; men när de kom-
 mo närmare, woro de dock icke af rätta Fä-
 raslaget; utan en stor del hade allenast
 fårakläder uppå sig, och woro inwärtens
 glupande ulfwar, och de öfrige woro
 hornwassä wädrar och bockar. Hes.
 34: v. 17, 21. För de förra bød nu Zi-
 ons gode Herde at wakta sig, Matth. 7:
 v. 15. och til de senare, sade Han: J ä-
 ren icke af mina Får, Joh. 8: v. 26. Så-
 lunda woko de undan och kommo icke til
 Zions hjord; ty de fruktade för Hans
 fåpp och staf, som bewarade Fären,
 Psalm. 23. Likwål kommo desse med
 fårakläder ofta til de rätta Fären; men då
 de altid waktade sig för dem, och icke be-
 gofwo sig med dem i sällskaps band, eller
 i förtroende, woro de för deras glupande
 fåstar beskärnade.

§. 9.

Wid Zions bärghsfot war en plan, där de til Zion ankomne Får först stannade, innan de af den Öfwersta Fåra. Herden wordo widare upförde til Zions bärgh: samma plan war utsatt til Fårens försök, genom de råfwar och annor odjur, som där omkring ströfwade; hwarföre många får woro swärligen antastade, så at de icke, utan den goda Herdens hjelp, kunde undkomma: många ock, då de woro ovarsame i sin flugt, och icke strax flydde til den goda Herden, råklade å ny i wilfarelse; hwarföre Fåren långtade och ropade efter et fastare härbärke och hwiloplats; icke desto mindre, de, som hade **S**Errant til sin Herde, dem fattades intet, Psalm. 23. och dem, som höllo **S**ans tålmodis ord, bewarade **S**an för frestelsens stund, hwilken tilstundar allo werldene, til at fresta dem, som bo på jordena. Uppenb. B. 6: v. 10.

§. 10.

Den gode Herden, hwilkens flit altid war at uppsöka de förwildta Fåren, (Hes. 34: v. 16.) lemnade nu sina nio och nitio Får i öken, och gick åstad til at uppsöka de förwildta. Luc. 15: v. 4; emedan de icke annars för rof- och skade-djur skul,
E
kun-

Kunde bringas til hjorden, och komma til Zions bärge, och när Han funnit dem, lade Han dem på sina arlar med glädje, och bar det ena efter det andra til sin rätta hjord. Luc. 15: v. 4, 5, 6, 7. Här woro de nu, sedan de upfökte blifwit, färdige at följa Lammet, ehwart det gick, och det gick med dem på Israels bärge, och i allom dalom, och på alla lustiga platser i landena, Hes. 34: v. 13.

Och fastän dessa Får, samt med andra för sin förwildning, redan warit på dessa Israels bärge, så förde dock den gode Herden dem å nyo dit, til at komma dem til mera förfarenhet och stadfästelse af dessa Herrens vägar. Han förde dem fördenkul först til Sinai bärge, hwarest då Fåren såao eldbranden, tåknona, mörkret och stormen, ic. Ebr. 12: v. 18, 19. wordo de swårliga förskräckte, och började at fly för den tillkommande wreden. Detta gjorde den gode Herden därföre, at dessa Får måtte finna, hwad de med sin wilfarelse förtjent hade, och lära sig den rätta och sanna tillflykten inöd och anfåktning, och då de nu flydde til sin goda Herde, til GUDs Lam, som bärttager werldenes synd, woro de altid säkre fast och uti en mörker dal, Psalm. 23: v. 4. Den gode Herden
be

beledsagade sin Fårabjörd widare, och förde den til Morie bärg, hwarest de i en afmålning sågo en wådur slaktas för Isaac, som annars skulle undergått döden, om icke HErrn föresedt detta offret, til at därmed låra dem, at den ena kan warda frälsst, då en annan blifwit satt til en försoning i desß stad och ställe, nämligen, at Christus, det slagtede Lammet är den rätta och endaste försoningen för våra och hela werldenes synder, 1 Joh. 2: v. 2. hwilken ock genom wåduren för Isaac afmåladades. Så förde den gode Herden sina Får ock til det helga bärget, där Christus förklarades, näml. til Thabors bärg, hwarest de i trone sågo, at Hans ansigte sken som Solen, at Hans kläder woro hwit som ljus; ty Han är ock den sanna rättfärdighetenes Sol, som upgår dem, som HErran frukta, och salighet under Hans wingar, Mal. 4: v. 2. Af Hans dyrt förwårswade försonings rättfärdighet, äro de rätta sida hwita kläder, hwaruti Lamsens brud är tilredd til Lamsens bröllop, eller det rena och skinnande silke, som är Selgonens rättfärdighet, Uppenb. B. 19: v. 7, 8. Här singo de ock höra den himmelska befallning, at höra Serdens röst, Matth. 17: v. 5.

Efter förde Han dem til Golgata bärg,
 til at se försoningenes fullbordan å for-
 sens trä, där deras gode Herde gifwit sitt
 lif för Fären, och låtit sitt dyra försonings-
 blod rinna, då i detta Djur-Riket, stora
 stutar belade Honom, och feta orar om-
 wärfde Honom och upgapade med sin mun
 emot Honom, såsom et glupande och ry-
 tande lejon, och hundar fringwärfde
 Sonom ic. Psalm. 22: v. 13, 14, 17.

Här wid denna försoningens fullkom-
 lighet, hade nu Fären det bästa betet, ja
 lif och salighet; ty med et offer hafwer
 Han ewinnerligen fullkommat dem,
 som helige warda, Ebr. 10: v. 14. Här
 förde den gode Herden dem ock på sin fot-
 spårs stig, at lära sig lida med Christo,
 näml. werldenes hån, spott och försmädel-
 se: här war den läran grundad til at dö
 med Christo, och lida med Sonom,
 Rom. 8: v. 17. I Pet. 2: v. 21. försfästa
 sitt kött, samt med lustar och begärelser
 Gal. 5: v. 24. wara döde syndene, och
 leswa rättfärdighetene, I Pet. 2: v. 24.
 wara werldene försfäst, och werlden
 dem, Gal. 6: v. 14. Ty det är et fast ord:
 dö wi med, så skole wi leswa med;
 lide wi, så skole wi med regera, om
 wi

wi försake Sonom, så försakar ock
 Han oss. 2 Tim. 2: v. 11, 12.

§. II.

Här uppå detta Golgata bärg, war
 fördenskul nu den rätta Färens hwiloplats;
 ty här hade de mycket til at lära, både om
 grunden och wandringen på lifsens wäg:
 här lärde de ock, at Han är fördenskul
 död för alla, at de som lefwa, skola
 icke nu lefwa sig sjelfwom, utan So-
 nom, som för dem död och upståndet
 är, 2 Cor. 5: v. 5. Här fingo de ro, hwila
 och helbregda i Jesu sår, så at då de woro
 särade af skadeliga ormar, och sågo allenast
 på den för sig på förset uphögda i trona,
 wordo de strart helbregda, Joh. 3: v. 14. 15.
 Genom Hans sår äre wi helade, Esai.
 53: v. 5. De rätta Fären fölgde fuller ibland,
 ja, esomoftast sin goda Herde ock til örta-
 gården Gethsemane, til at se sin Försona-
 res Själs bedröfwelse och ångest, då Han
 för dem utdruckit GUDs wredes kalk. De
 fölgde Honom jämnwäl i sin egen Andeli-
 ga själänd och ångest, under Herrens
 wredes ögnableck, Psalm. 30: v. 6.
 Esai. 54: v. 7, 8. Men då de kommo til
 Golgata igen, och sågo på den förstästa,
 så sågo de alt för sig wara fullkomnade,
 Joh. 20: v. 30. ja, de sågo sig lefwa för en

annans lydna skul, Rom. 5: v. 19. Såsom
 ock då de församlades til Zions berg, ha-
 de de altid Golgata i ögnafigte; de wordo
 där förde in i det rätta tårarhuset, och dö-
 rawården lät för dem up, och de gingo ut
 och in och sunno bet; ty deras Herde
 war kommen, at de skulle lif hafwa,
 och öfwerhog hafwa, Joh. 10: v. 9, 10.

S. 12.

Uti detta Djur-Riket wille jag ock änd-
 teligen se, huru med dessa fåren tilgå skulle
 i den tilkommande werlden: och då såg
 jag, at på Domedagen, fåren blefwo stald-
 te på högra sidan om Domarens härlig-
 hets stol, och getterna på den wänstra, då
 de förra fingo gå i et ewinnerligt lif, och de
 senare i ewiga pinno, Matth. 25: v. 33, 46.
 Men deras ewiga hwilostad, behöfde icke
 Sol eller måne; at de skulle lysa därut-
 ti, utan GUDs härlighet uplyser ho-
 nom, och hans ljus är Lammet,
 Uppenb. B. 21: v. 23.

Nu min sammingsålskande Läsare! som
 tillika med mig, som snarast theoretice,
 eller med et hastigt genomögnande, genom-
 rest dessa landskaper: pröfwa dig granne-
 liga, om du ock practice eller i din werke-
 lica Christendom, hafwer dessa orters go-
 da del i en lefwande förfarenhet i Nåden,

lä-

fåsom den där wore gjord til en lefwande sten, fruktbarande trå, och et lydaktigt Jesu får, som följer Lammet efter, ehwart det går. Hvad wore wål för oss angelägnare, än at alltid härtilägga det stenhjärtat, som med sin nedra del snarligen fastnar wid alt fåfangeligt, och med sin öfra del är hårdt som et hällebara, om det icke igenom Guds Ord och Nådenes werkan alltid mökes och förkrofas: våra hjärtan borde wara i andelig måtto af en sådan gestalt och skepelse, som deras form eller figur är af skapelsen i naturlig måtto, näml. at det smalaste och spitsigaste eller minsta delen, allenast skulle wändas åt jorden, och däremot sjelfwa latituden, eller bredden och widdem åt himmelen; men nu äro våra hjärtan ofta så förwände, at de äro lika en målares rissken, som med sin bredare ända, wänder sig neder åt, den där löper omkring och smutsar sig i allahanda, ja ock i de swartaste färgor; ty behöfwa våra förwända hjärtan en andelig ställning til at ernå det rätta ändamålet. De hjärtan, som äro gjorde til lefwande stenar, upbyggas på grundstenen Christum Jesum och blifwa wid Honom faststândande i lif och i död: hwilket annars icke ske kan, om man icke hörer Hans ord och gör där-
 es

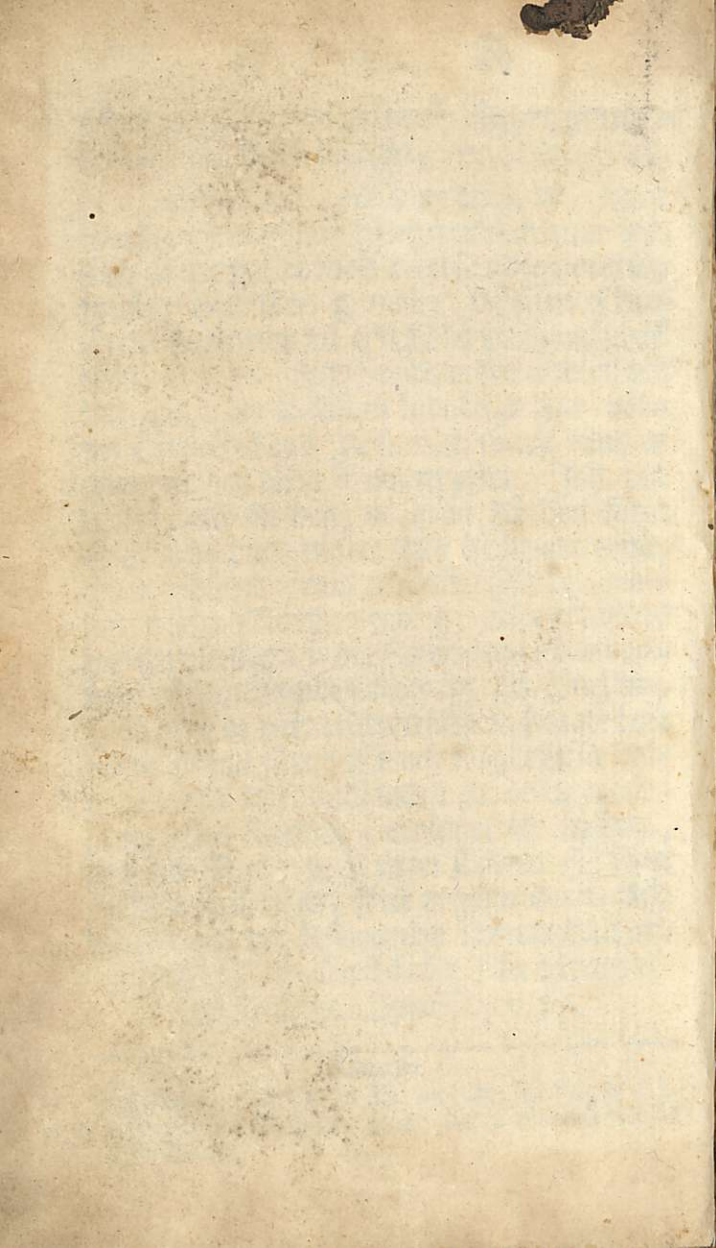
efter, grafwer djupt och lägger grund-
walen på hällebärget, Luc. 6: v. 47. 48.

Hwad wore också nyttigare, än at
warda förwandlad til et fruktbarande trä,
som är upfyldt med rättfärdighetenes
frukt, hwilken genom Jesum Chri-
stum kommer til GUDs pris och låf.
Phil. 1: v. 11. Uck! hwad wore ändteligen
häriligare, än at såsom lydaktige Får, höra
sin Otwerherdas Jesu röst, wara känd af
Honom och följa Honom efter, Joh. 10:
v. 27. alt til dess, at man på den stora
HERRans dag, måtte skild ifrån getterna,
finnas ibland Hans utwalda Får på Hans
högra sida, Matth. 25: v. 33. intet aktandes
hwad timeligen i GUDs barnas lidande, e-
nom påkomna kunde ibid. v. 35. 36. En gång,
skola dock de rätta Fären bliwa bragte i det
rätta ewiga fårarhuset och frögdefulla hyd-
dorna; där intet ondt mera är, och intet för-
jande eller särande i ewighet ske mände,
Uppenb. B. 21: v. 4. utan Lammet, som
midt i stolen är, skal regera dem, och
leda dem til lefwande wattufällor,
och GUD skal astärka alla tårar af
deras ögon, Upp. B. 7: v. 17.

Rättelser:

I Företalet pag. 4. lin. 30 står fordrar, läs fodrar p. 8.
lin. 5. ämne läs ämne p. 27. lin. 3. Parmarond läs
Parmarond

~~313. VIII. 106~~

Rv. Hartman Kirjoja
Achrenius

Epl 1

mf. X

